

Hatodik évi folyam.
Pest, majus 8-án 1859.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében egy és fél iven jelenik meg. — Előfizetési díj 6 hónapra Buda-Pesten hazhoz küldve vagy postai úton a Politikai Ujdonságokkal együtt 4 pft. vagy 4 ft. 20 kr. új pénzben. Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó.

Ferenczy István.

(1792—1856.)

A kegyeletnek, melylyel elhunyt jelesbjeink iránt tartozunk, adóját akarjuk némi részben leróni, midőn pályatörőink egyike, az első magyar szobrász, Ferenczy István arczképét mutatjuk be e lapok olvasóinak.

Ugyis az egyszerű halottjelentésen kívül, mit hirlapjaink közöltek, a megemlékezésnek, a kegyeletnek legkisebb jele sem nyilvánult az elhunyt művész iránt.

A mult nyáron szülővárosomban Rima-Szombatban időzvé, fölkeresém az elhunyt művész sirját s fájdalmas megilletődéssel tapasztalám, hogy annak hamvai fölé, ki életében honfitársai sirjait olly sok becses emlékekkel díszesíté föl, holta után egy egyszerű siremlék sem jutott.

Meglátogattam műtermét, hol az elhunyt szülő-városába visszavonulása után is, gyakran fölkeresé a művészet istennőjét. Az a tizen-négymárvány mellszobor, melly itt a porlepte padokon áll, mintha e szemrehányó kérdést intézte volna hozzám: hát el leszünk-e mi is örökre feledve, miután az alkotó kéz sirba szállt? Hisz a művész, műveiben él s a mi rendeltetésünk: hogy nyíltan hirdessük mesterünknek, egy élet küzdelmeivel kivitt dicsőségét.

Mi fog e szobrokkal történni? Olly kérdés, mire csak a nemzet adhatna feleletet, melly a pályatörő művészt műveiben is megbecsülni kész. Az elhunyt végakarata, hogy e szobrok együtt maradjanak. E szobrok Ferenczynek legsikerültebb művei közöl valók, s köztük több történeti becsü is van, mint Wesselényi Ferencz nádor, Széchy Mária, Kazinczy Ferencs stb. mellszobraik.

Ferenczy István szül. Rima-Szombatban 1792. február 23-án. Atyja igen értelmes s lakatos-mestersége mellett is, művészi hajlamu férfi volt, ki fiát már kora gyermekségében a művészi pályára ösztönözte. Egy félben maradt örök mozdonya, ügyességéről s kutatószérő tanuskodik. Fiát, iskolai pályája bevégezteig maga mellett tartá és saját mesterségére oktató, majd további kiképzése

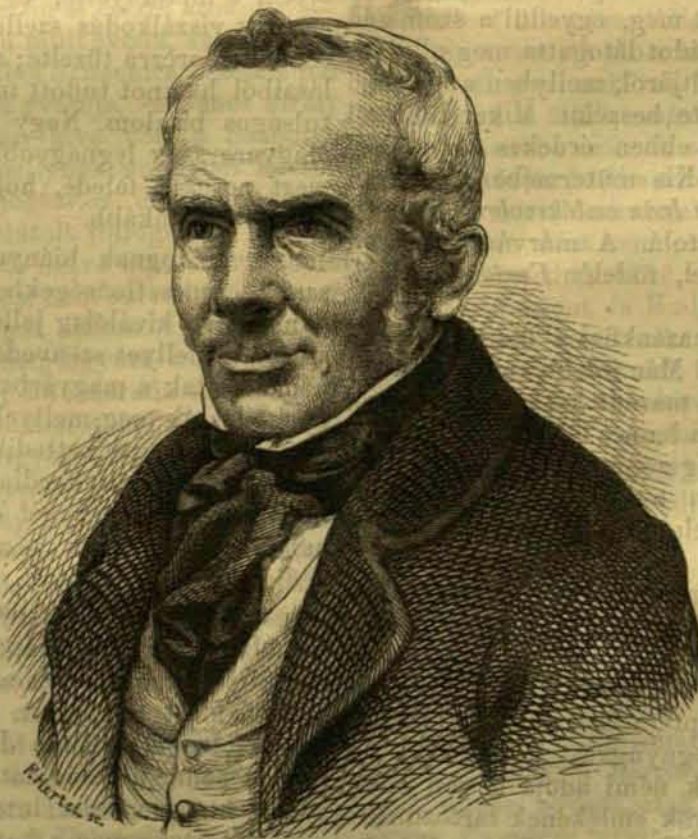
végezt Budára küldé. Itt már egy magasabb művészi pályának képei rajongtak a tehetséges ifju lelkében s vágyai 1814-ben Bécsbe vonzották, hol a Szent Anna-akadémiának lön növendéke. Rézbe, aczélba metszett, viaszmintákat készite s a három évi tanfolyam alatt, az első ösztöndíjak megnyerése által tünteté ki magát. A fiatal művész előmenetelére s leghőbb vágyainak elérhetésére legtöbbet tön ekkor egy bécsi polgár Turiet Vilmos aczélgyár-tulajdonos meleg pártfogása, kinek segélyzése, barátsága nélkül művészi pályájának küszöbét talán soha sem léphette volna át.

Tanulmányait, ismereteit a szobrászat körül öszpontosítá, miután művészi hajlamainak határozott irányt adott Canovának azon híres műve, melly az Augusztinusok templomában van felállitva.

S egy évi kitartó szorgalom után, előismeretekkel gazdagon megrakodva, vágyainak Mekkája: Róma s Canova műterme felé irányzá lépteit. A nagy művész, a minden ajánlólevél nélküli ifjuban is fölismerve a tehetséget, őt azonnal műtermében alkalmazá. Canovánál azonban csak három hónapot tölte, mert az osztrák követ neje, Kaunitz herczegnő ösztönzésére, Thorvaldsen műtermébe költözött át; — a herczegnő azon párthoz tartozván, melly ama dán szobrászt az olasz Canovánál többre becsülte.

Thorvaldsen a fiatal művészeknek egy darab márványt adott át, hogy azon kísérlené meg erejét. Ferenczy csakhamar egy basreliefet (domborművet) fejte ki, a mint az alvó Vénust Amor meglepi s lepléből kitakarja; s ezt olly ügyes-

séggel, hogy Thorvaldsen s tanítványai bámulatukat fejezék ki. Nála maradt tehát, noha nem örömet dolgozott neki bérért. De Canova tanácsát követve, kis műtermében önállólag is dolgozgatott. Ekkor készité Csokonai mellszobrát, melly József nádornak Rómában jártakor-tetszését megnyeré. A nádor a fiatal magyar művészt magához hivatá, s kiképezésére őt évig segélypénst ajánlott föl. Thorvaldsennál léte alatt sem szünt meg Canovávali viszonyait, mit Thorvaldsen, Canova vetélytársa, nem jó szemmel nézett.

FERENCZY ISTVÁN.

miatt Ferenczyt némileg távol is tartá magától, sőt olly munkák-
kal halmozá el, mellyeknél művészi tehetségét nem igen fejtheté
ki. De öt évi napszámoskodása mellett is, művészi géniuszát fön-
tarták Canova buzditásai s szabad idejében kifejtett önálló mun-
kássága. 1821-ben alkotá „Pásztor-leányát“ mint allegoriáját a
művészet kezdetének, melly nemzeti muzeumunkban van. Hazá-
jába küldé Csokonai mellszobrát, a debreczeni főiskola részére.
Ekkor kezdett figyelmet ébreszteni hazánkban is, s Rómában ma-
radása esetére, művészi pályája bevégeztéig, több lelkes hazánkfia
segélyét ajánlá föl. De Ferenczyt haza hívta atyjának egy haza-
fiui kemény levele s azon körülmény, hogy Rudnay — a herceg-
primás — az esztergomi új templomba szükséges szobrok elkészí-
tésével bizta meg. Pestre jött tehát 1824-ben október utóján, s ez
elhamarkodott lépését, melly mintegy félbeszakítá művészi tanul-
mányait, nem egyszer bánta meg később.

E helyen csak főbb vonásaiban említjük meg Ferenczy István
további művészi pályáját s küzdelmes életét. Műtermét Budán föl-
állítva első gondja volt, a hazai fehér márvány-nemek közt a mű-
vészetéhez legalkalmasabbat kiszemelni. Ruzskabányán találta fel
azt s nem kevés áldozatába került e bánya megnyitása s jókarba
helyezése. Számos siremlék s templomi szobor került ki évek foly-
tán a művész műterméből — míg végre a nemzet érezni kezdé,
hogy e nemben egyetlen művészenek, maradandóbb becsü s tehet-
ségeinek megfelelőbb művek megrendelésével illőbb foglalkozást
kellene nyujtani — és megszületett a „Mátyás szobrának“ eszméje.
De pártküzdelmek miatt e szobornak is csak mintája készülhetett
el. Megemlítendő még a Ferenczy által kiadott „Magyar történelmi
képcsarnok“, mellynek célja volt a magyar történet nevezetesebb
jeleneteit az ősidóktól kezdve képekben előállítani; XII. kép, a
hozzá alkalmazott szöveggel meg is jelent, e képekben leginkább a
compositio vonja magára figyelmünket.

Hazánk még nem volt a művészek s művészet hazája. Feren-
czy is keserü csalódásokon ment át, de azért lelke nem tört meg e
csalódások s küzdelmek terhe alatt, ernyedetlenül küzdött s fára-
dott, mint lelkes pályatoróink mindegyike, a sors által kimért ös-
vényen, míg végre előhaladt korával testi erejét gyöngültni érezve,
szülővárosába vonult vissza. Itten csendes visszavonultságban
tölté napjait, társaságokban nem jelent meg, egyedül a szomszéd
Jánosiban lakó Szathmári-Borbély családot látogatta meg olykor,
s rendesen komoly hallgatag volt, s multjáról, mellyben annyi fájó
emlék volt eltemetve, legkevésbé szerete beszélni. Mikor Budáról
eljött, táskája utközben elveszett, s ebben érdekes „naplója“,
mellynek elvesztését mindig fájlalta. Kis műtermében gyakran
dolgozgatott; utolsó műve *Gróf Forray Iván emlékszobra* leendett,
de ennek elkészítésében halála meggátolá. A márványkoporsót,
mellybe eltemetve van, maga készíté el, födelén *Euridice* van ki-
faragva.

Végül még egy pár szóuk van hazánkfiai s illetőleg az el-
hunyt művész tisztelőihez s barátaihoz. Már főlebb emlitém, hogy
Ferenczytól néhány érdekes mellszobor maradt hátra, mellyeknek
legillőbb helye nemzeti muzeumunkban lenne. Ohajtandó, hogy e
becses darabok muzeumunk számára megszereztesse, s Ferenczy
„Pásztor leányával“ együtt egy külön terembe helyeztesse,
melly az elhunyt művész iránti tiszteletből „Ferenczy-csarnok“
nevet viselhetne.

Ugyan e czélből óhajtandó, hogy Ferenczy István életnagyságu
hü arczképe, mellyet Latkóczy jeles festészünk készíté, szintén
szereztesse meg, s e csarnokba tétessék be. Vajha akadna valaki
az elhunyt tehetős s befolyásosabb tisztelői közöl, ki e kegyele-
tes eszmét melegen fölkarolva életbeléptethetné hazai intézetünk
nyerne általa, s mindannyian némi megnyugvást éreznék a tu-
datban: hogy a tisztelet s kegyeletnek némi adója le van róva,
mellyel elhunyt jelesbjeink, a pályatorók emlékének tartozunk.

Berecs Károly.

H i t.

Olly erős vágy után, buzgalommal ápolt
Reményemnek zöldjét elhervadni lássam?
És rongyos koldusként tévelygjek a jövő
Zord sivatagában?

A nélkül, hogy tudnám: mi rendeltetésem?
A halálnál kinzőbb tétlenségben éljek;
Sohajtsak, kesergjek, hívén egy jobb jövőt —
És még se reméljek?

Oh még érzem ifju vérem keringését,
És még tisztán él a régi hit e szivben;
Nem tudok csüggedni, s nem remélhet csak az,
Kinek hite nincsen.

Türelem az erős jellem próbaköve;
Átszenvedem nyugton a bú hosszú éjét.
A nagy siralom és sötétség közt sejtem
A hajnalnak fényét.

S újabb erőt érzek csüggedő lelkemben
Mint a haldokló, ki elvesztve a fátyolt
Mosolyogva hal meg, oh mert látja immár
A szép mennyországot!

Sal Ferencz.

Buda ostroma

Rogendorf által, bevétele Szolimán által 1541.

Irta PAULER GYULA.

Tudjátok, magyarok, híresek valótok
Mig nagy szeretettel egymást hallgattátok. —
De mihelyt köztetek is meghasonlítok
Ottan országokban im mind pusztultatok.

Tinódi Sebestyén.

I.

Bevezetés. A két magyar király közti versengés oka. A Szapolyai ház hívei: Utissenics
(Martinuzzi, Frater György), Petrovics, Verbóczy, Török Bálint. Ferdinánd hívei: Pe-
rényi, Rogendorf. Ferdinánd serege tábornok ut Buda alatt. A békét ajánló lengyel követek
kudarca. Izabella habozása.

Egy epizódot akarok elmondani a polgárháboruból, melly Ma-
gyarországot a mohácsi csata után fél századig marczongolá: Bu-
dának ostromát Rogendorf által, és a cselet, melly a magyar ki-
rályok székhelyét Szolimánnak kezére játszotta. E csapás által
lön megvetve a töröknek másfél százados uralma hazánkban; ez
ostromban tüntek fel legkirívóbb színekben mindazon hibák,
mindazon botlások, mellyek Magyarország romlását előidézték;
amott képtelenség, az itteni viszonyokat, az itteni jellemet meg-
érteni s méltányolni, és ebből származó dölyf és bizalmatlan-
ság; itt viszálykodás szelleme, melly a magyart magyar ellen elke-
seregett harcra tüzelte; a török erő és ármány, melly a kettő bot-
lásaiból hasznót tudott meríteni; főképp pedig az idegenekben való
tulságos bizalom. Nagy tanulság fekszik a körülményben, hogy
Magyarország legnagyobb diplomatája, *Utissenics*, meg lön csalva,
mert percze feledé, hogy a magyar Istenében és önmagában
bizhatik leginkább.

Nem fognak hiányozni e sötét rajzban világosabb vonások
sem. Szerencsétlenségekben is kitüntek mindig az erények, mellyek
a magyart kiválólag jellemzik; kitünik főképp a vitézség és haza-
szeretet, mellyet szenvedélyek sokszor tévutra vezettek, de soha ki
nem irtottak a magyarban. Buda bukását közvetlenül olly esemé-
nyek előzték meg, mellyek szebb jövőt látszottak ígérni. A mohácsi
csata után a tizenkettedik évben, Mátyás napján (febr. 24.), Nagy-
váradon János és Ferdinánd királyok megegyeztek, hogy mind-
ketten a királyi czimet és jelenlegi birtokaikat megtartsák, János
halála után az egész ország Ferdinándra szálljon, netaláni örököséi
pedig a Szepesi grófok roppant birtokainak csonkítlan visszanye-
rése által kárpótoltassanak.

János királyt e lépésre a lelkiismeret és a töröktől való féle-
lem vitte; a következés azonban hamar okot adott, megbánni az el-
hamarkodott szerződést. Miután pedig nősült és gyönyörű nejétől,
lengyel Izabellától, fia János Zsigmond született, végkép megszi-
lárdult benne a határozat, nem teljesíteni a váradi béke föltételeit.
Végző betegségében inté hibeit, ne válaszsának idegen királyt,
hanem tartsák meg a koronát fiának, és meghalt Szászsebesen jul.
22-én 1540. Halálát pártja sokáig mélyen gyászolá.

A halálhíre Ferdinánd követeket küldött Izabellához és a
váradi békepontok teljesítését kívánta; a válasz kitérő volt. Német
hadak szeptemberben megszállották Budát, de visszaverettek. Fer-
dinánd Némethonban, a Szapolyai (Zápolya) párt Konstantinápoly-
ban szorgalmazott segélyt a jövő évi hadjáratra.

A váradi békének legnagyobb ellensége *Utissenics György* volt,
ismeretesebb a *Martinuzzi* néven, mellyre ferdité az utókor anyjá-
nak családi nevét, Martinuzzevicset.

E rendkívüli férfiú, nemes szülék fia, eredetére horvát, nyelvre és érzelmeire nézve magyar volt. Gyermekeiségében (8—13 évéig) Korvin János szolgálatában Hunyadon kályhakat fűtött, fegyvert csiszolt és folyosót söpört; ezután hét évet Szapolyai János anyjának, Tescheni Hedvignek udvarában töltött mint apród. A fényes udvarban harci dicsőségről álmódzott, melyet János vajda szolgálatában 6 évig, és azután egy ideig a királyi testőrségnél hasztalan keresett. Férfi volt már, midőn a vas inget és kardot a pálos remeték fehér csuhájával fölcserélte. A csatamezőn vitéz katona, a zárdában jó, szigoru életü szerzetes lett. Négy év alatt kipótolta mindent, mit ifjuságában elhanyagolni kénytelen volt. Olvasni sem tudott, midőn a zárdába lépett; Szapolyai trónra léptekor már sajlódi prior volt, lelkesülten fölkarolta ügyét, és érte a kolostort elhagyá, mert ügyében a magyar szabadságnak ügyét látta. E percz óta éjjel-nappal az államügyeknek lön szentelve. Utissenics féltette nemzetét a beavatkozástól; a török segélyben eszközt látott és használt fel, melyet a honi király alatt újra megerősödött, régi fényét visszanyert magyar, idővel magától ellökhetett. Egész Magyarországon csak ő nem volt pártember. Bizva lángeszében, megkísérté feltartani a csapást, melly Magyarországra Mátyás halála óta készült; e gondolat volt óriás nagyravágyásának ösztöne és valódi jutalma. Minden bajban minden eszközt ismert, mindenre képes volt a magyar boldogságaért.

János király őt kincstartóvá, nagyváradi püspökké és végre fiának gyámjává tette, bár életének vége felé már nehezen tűrte *frater Györgynek* (így nevezte ő magát, így nevezte őt kora) hatalmaskodásait, melyekre ez, felsőbbségének érzetében, gyakran vetemedett.

A vidor, uralkodni és tetszeni vágyó királyné sem szerette a püspököt, ki a fehér remeték szigoru életmódját, egyszerű öltönyt az udvar fényében is megtartotta, és irányában nem vélte szükségesnek megnyerő tulajdonait kifejtteni. Izabella békét szeretett volna; s ha lehet, örömet adja a koronát a szepesi grófságért. Izabella, a gyenge lelkek hajlékonyságával, mindig a közelebb és könnyebben elérhető cél felé tört. Volt benne belátás az államügyekbe, volt benne erély, de csak olly mértékben, hogy a nő szende körén sokszor tullelmedett, de sohasem érte el a szívonalat, melyet középszerű tehetségű férfiú is elérni szokott.

A tanácsosok, kiket a rákosi gyűlés a mult évben, vagy állásuk oldala mellé állított, különböző indokokból Utissenics nézeteit pártolák. *Petrovics*, a temesi gróf, a királyfi gyámja, és János királynak törvénytelen testvére, rendithetetlen hive volt a Szapolyai háznak, mellynek vére ereiben folyt, mellynek mindenét köszönhetette. *Verbőczy István* kancellár híres jogtudós, elragadó szónok és tiszta keblü hazafi, a politikában korlátolt fölfogással bírt. Elméletében ő még II. Lajos korában élt; rá nézve nem volt mohácsi csata, nem volt viszályos királyválasztás, nem sülyedett Magyarország koczczá, mellyre kelet és nyugat áhítozott. Hü volt Jánoshoz, mert benne a Jagellók alatt megfogyott magyar hatalomnak visszaállítóját remélte láthatni, hü maradt hozzá és fiához, mint törvényes királyához. Ferdinándot csak úgy tekinté, mint tekinthette Szilágyi Mihály III. Frigyest. *Török Bálint*, a királyi hadak vezére és somogyi főispán, típusává vált ama *ragyogó* aristokrátiának, mellynek Magyarország a 16. században annyi nyomort, annyi fényes tettet köszönhetett. Vitézségének sikerét könnyelműsége gátolta; büszkesége sokszor erőszakoskodásokban nyilatkozott. Elvtelenségből tág lelkiismeretű volt, és ötször fejedelmet cserélt. Hűségét János fiának most azon reménnyel biztosítá, hogy a kormányzásra fő vagy tán kizárólagos befolyást fog gyakorolhatni, Utissenics tehát természetes ellensége volt. Török nem vala az az ember, ki ellenszenvet titkolni szokott. Nyíltan kikelt a kincstartó ellen, és ellenségeskedésük a Szent-György terén Budán botránkoztató összeszólásban nyilatkozott. Izabella és az urak alig simithaták el az ügyet a nép előtt, melyet Utissenics feledni nem tudott.

Izabella úgy kedvelte a délczeg szép férfiut, mint gyűlölte a mogorva barátot; ha tőle függ, a barát helyébe azonnal Török Bálint lép. Mindazáltal nem szünt meg panaszkodni a nyomás ellen, melyet Török a gyűlölt baráttal, elhatározására gyakorol; e nyomásnak tulajdonithatni habozását a békeügyben, mellynek érdekében Utissenicsnek elfogatásáról, vagy megöletéséről gondolkodott.

Ferdinand nagyszerű készülétei csak növelhették Izabellának

békehajlamát. Roppant eleség és hadikészlet uszott le a Dunán Pest felé, melyet Ferdinand hivei tavál óta birtokukban vitézül megtartottak. 25000 ember gyült össze Esztergomnál, németek, morvák, csehek és magyarok.

A magyarok élén *Perényi Péter* állott, hajdan János királynak hive és Utissenicsnek barátja, most kancellár Ferdinándnál és főkapitány, nagyravágyó, erőszakos ember, ki csak hitéhez, az új valláshoz ragaszkodott hiven és önzéstelenül. Fővezér *mollendorfi Rogendorf Vilmos* volt, ki 30 év előtt a velenceiek ellen kitüntette magát, s ezóta minden botlását ez egy süker rovására elnézték. Az agg hadfi vonakodott a veszélyes vállalattól, mellyben 11 év előtt, még ifjabb korában, kudarcot vallott, csakugyan alkalmatlan volt a rábizott munkára ellenszenvénél és bizalmatlanságánál fogva, melyiyel ezen országra tekintett. Miután Ferdinánd hajthatatlan maradt, kedvetlenül átvette a vezerséget, és seregével lassan Buda felé huzódott. Majus 2. előcsapata, (magyar huszárok) Budát bekeríté és Török Bálintot, ki a Drávánál Dombó várát ostromolta, kizárta.

Három nap mulva Rogendorf Ó-Buda fölött tábort ütött, alkudozni kész, mielőtt harcra szállna.

A lengyel követek, *Czyarnahorszky* prépost, és *Gorka*, poseni várnagy, béke létesítésén fáradoztak. *Zsigmond* lengyel király nem akarta Izabella leánya és unokája sorsát koczára tenni, úgy vélekedett, hogy előnyös föltételek alatt adják át Magyarországot és hiveiket a római királynak Ferdinándnak. E föltételeket megállapítani a lengyel követek már aprilis 27-én a királynénál voltak. Estéknél újra meg újra viszájtettek, miután az egész napot Rogendorf táborában töltötték.

Ez alkudozások, mellyek egy nemzet sorsát egyes személyek érdekeinek alárendelék, miután színleg beleegyezett, Utissenics jelenlétében folytak és méltó haragra lobbantak. Rögtön határozott. *Verbőczy István* házában hiveivel összegyűlt, és meghívatta *Zsigmond* követeit, mintha valami kérdése volna hozzájuk. A két lengyel nyugottan jelent meg. Utissenics, *Petrovics*, *Batthyáni Orbán*, *Markos Péterrel* és másokkal körülfogá őket, kétszáz puskást rendelt melléjük, és a szent János (vizi) kapun kitolatá őket. A meggyalázott, piruló követeket pajkos népség kövekkel kíséré Rogendorf táborába. Alig hallotta Izabella a történeteket, parancsot adott, vonják elő a kocsikat, fogják be a lovakat, mert ő egész udvarával, gyermekével, atyjának követei után indul. Az elhatározottságnak e fellobbanása megdöbbené az urakat. Besiettek a várba, körükbe szolíták a királynét és esedeztek, álljon el szándékától. Izabella hajthatatlan maradt. „A mint férjem János király meghalt, felelt önérettel, én minden kötelezettség alól föloldótam; nekem most nem parancsolhat senki, azt teszem mit akarok. Látom, hogy ti törökké akartok lenni, mind engemet mind fiamat, mind az országot és Budát a török kezébe akarjátok zjteni. Ezért én kimegyek közületek, mert inkább akarok, míg élek, fiammal, keresztyén fejedelemnek foglya lenni, mintsem hogy a török császár után királyné, és fiam király legyen. Látom, hogy az én nevemben, minden hatalmat magatok akartok kezelni.“

E válaszra az urak hallgattak, haboztak. A csendet Utissenics szakította félbe: „Maradjon felséged, mondá, kérjük szép szóval; mert ha e kérésnek nem engedsz, olly dolog fog rajtad esni, melylyet nem örömet látsz.“

A barátnak baljoslatú szavai megsemmisíték Izabella bátorságát; hangosan elkezdett zokogni és szótlánul kisietett.

Más napra Izabella annyira összeszedte magát, hogy biztosítására eszközökről gondoskodhatott. Az urak ellenében a budai polgárokba veté bizalmát, kik János király kegyelméből 1533. óta mind nemesek, a Szapolyai-háznak rendithetetlen hivei voltak, s csak minap nyilatkoztak készeknek, minden parancsát hiven teljesíteni. Magához hívatta tehát a budai birót *Turkovics Miklós* urat, tizenketted magával, kik *Palczán Péter* kisbiró, *Siry Imre*, *Bácsy Ferencz* deák, *Bornemisza Gergely* és *Tamás*, *Szabó Imre*, *Szabó Fülöp*, *Korcsolyás Péter*, *Bajuszos Tamás*, *Bácsy Benedek*, *Drailinger Tamás* és a városi notárius *Borbás deák* voltak.

A tanács megjelent.

„Ki tisztje vagy?“ kérdé Izabella a birót. „Senki másé, csak felségedé és fiadé,“ felelt *Turkovics*. Erre a királyné fölbátorodva, egyenkint megszorítá a polgárok kezét, kik viszont neki és fiának hűséget esküdtek.

A királyné női bőbeszédűséggel önté ki érzelmeit az áldozatra kész férfiak előtt; megígérte, hogy őket el nem hagyja, hogy nem nyugszik, míg magát velük együtt meg nem menti; „mert tudjátok, végzé beszédét, hogy tanácsosaim mind árulók, kik veszemre törnek, hogy uralkodhassanak.“

(Folytatás következik.)

Szepes vára.

Honunk határszélén, hol a havas Kárpátok csucsai felhőkig nyulnak, emelkedik egy, a többi hegyektől egészen elszakított magas gránitsziklán Szepesvára, felséges kilátást nyújtván a szemlélőnek. Hajnala a most omladékban heverő hajdani erős vár eredetének bizonytalan. Legelső említés tételik róla Béla névtelen jegyzőjénél; ő azt Borsunak, ki a lengyelzésekre küldetett, hogy ott egy végvárat építsen — tulajdonítja. — Sz. István, a honrendező, vármegyékre osztván országát, ezt is egy megye székhelyévé tette. 1143 Géza német gyarmatosokat telepített le az egész Szepességben, s őket a szepesi gróf alá veté.

1202. Szepes várnagya s főispánjáról Tamásról csak a név maradt fenn, mert a történet róla mi egyebet sem beszél. Utódja ellenben hősi tetteivel fénylik a történelemben, mint törzse a Berzeviczyeknek.

A tatárpusztítás által okozott tetemes sebeket orvosolni akarván, Béla Szepesmegye vizsgálatával Ákus fejérvári örkanonokot s Mikó zólyomi grófot bizta meg s ezek által a szepesi prépostság javai is megvizsgáltatván, Béla annak okleveleit, minthogy azok akkor elvesztek, 1249-ben megújítá s az előbbi javak birtokában megerősíté. — Ugyanekkor Mátyás szepesi prépostnak Szepesvárában házak emeltetésére, s a vár nagyobb megerősítése végett tornyok építésére is teljes szabadságot adott*). Következő évben Szepesvárárt Heymuth s Lethon birtokokkal, mellyek a várhoz tartoztak, Béla a vár teljes jogaival a szepesi egyháznak adta,

és pedig azon oknál fogva, mert az általa már régebben épített vár félbeszakítottatván romlásnak, indult és tartani lehetett, hogy az rabló csapatoknak szolgáló lakhelyül, a király először a pusztulásnak indult várat, hozzá tartozó javakkal együtt, világi nagyoknak akarta adni, de senki sem találkozott, ki azt a vele járó terhekkal együtt elfogadta volna. Szándoka volt tehát a várat bátorság okáért végkép elpusztítani, de utóbb szándokát változtatván, a várat minden joggal s vele járó terhekkal együtt a szepesi egyháznak adományozta, mivel már azelőtt úgy is költséget fordított rá. S így jutott a vár a prépostság birtokába**). Béla királynak ezen adományát Kun László is Muthmen prépost alatt 1278 ujólag megerősítette, nyilván kimondván, hogy a prépost a vár építését és fönntartásának terhét továbbra is önként magára vállalta. Meddig maradt a prépostság birtokában, bizonytalan. III. Andrással az Árpádok kihalta után ugyanis a trónkövetelők nagy zavarba hozták az országot. Cseh Venczel legelső jövéen be az országba, több várral együtt a Szepesit is elfoglalta, kitől Robert Károly csak nagy ügygyel-bajjal vehette el Kokos a Berzeviczyek egyik ősének segítségével. De Károly sem bírhatta békével, mert Csák Máté szüntelen nyugtalanította őt, míg végre Károly az elhatalmasodott

Mátét Rozgony mellett 1312-ik június 15-kén a bátor szepesi nemesség, s a 16 szepesi városok seregének segédelmével tökeletesen megverte.

Erzsébet s Ulászló közti zavarokban Rozgonyi Simon egri püspök Ulászló párthive, midőn 1443. seregével Giskra ellen ment volna, kincseit, s a káptalan okleveleit Szepesvárába vitte, biztos helyet vélvén számára; azonban csalódott, mert mig ő csatázott: Giskrának egy csapata Szepes várát ostrom alá vette, s hatalmába is keríté. Giskrától csak Hunyady János vette vissza, ki midőn a rigómezei csata után hazájába visszatért, a daczos Giskrát lealázandó, maga ment ellene, s 1449. Szepesvárárt, honnét leginkább szokta üzni rabló kalandjait, egészen feldulta.

Corvin Mátyás, Zápolya Imrének a Hunyadyak iránti hűségét meghálálendő, Szepesvárárt hozzátartozó javakkal együtt neki s örököseinek ajándékozta olly formán, hogy ott örökös grófok legyenek. Mátyás halála után itt vendéglél meg Zápolya István, Imrének fia, hallatlan pompával, az Albert öcséséhez utazó Ulászló királyt.

1527-ben Kacziáner Ferdinánd vezére Znio, Likava s több más várral Szepesvárárt is elfoglalta; majd ismét Zápolya lett, ki a töröknél sikeresen működő Laszky Jeromosnak adá. De nem sokára megint Ferdinánd kezére került, s ez Thurzó Elek országbírónak ajándékozta. A Thurzó nemzetséget uralta ezután Szepes egész 1605-ig.

1543. körül, mig Thurzó János Báthory András sógorával a vár birtokjoga felett czivódott: Sarskó nevű cseh kalandor akarta sajátjává tenni; de emberei kevés számmal lévén, nyilvánosan megtámadni nem bizott erejében, hanem ravasz-sághoz nyult. Az őrizetből néhányat megvesztegetett, s ezeknek köteleességévé tette, hogy őt embereivel együtt éjjel kötéllel húzzák fel. A parancsnok értesülvén a tervről, ébren tartá katonáit. —

Sarskónak már több emberét felhúzták az árulók, s épen Sarskóra került a sor, mi-

dőn a parancsnok kirohant vitézeivel. Látván Sarskó a veszélyt, mellyben forog, dühösen kiált fel, vagy huzzatok fel, vagy eresztetek le! Erre egy katona, Párka ollóját kikölcsonözvén, elvágta a kötelet, s Sarskó a mélységbe zuhant s nem élt többé. A viadal folytatott, mig a meggyult löporostorony mindkét részt a légből nem röpíté.

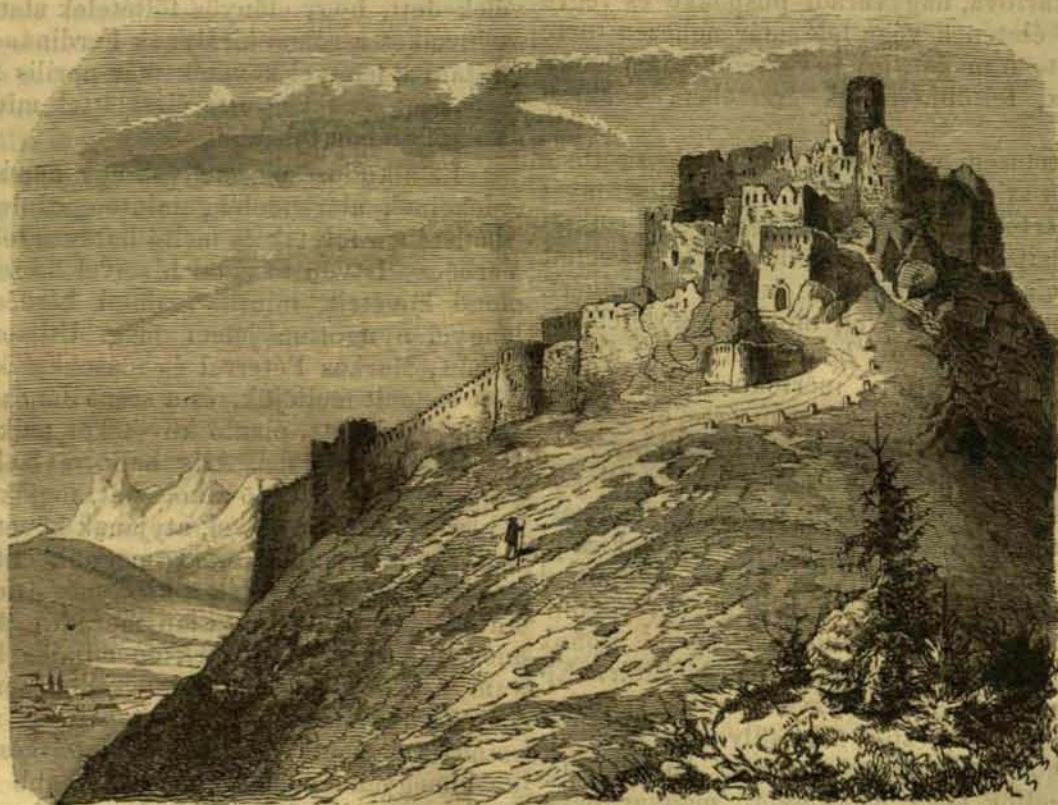
1604-ben, midőn Thurzó Miklós volt Szepes ura, ide menekült Belgiojoso gróf, Dampier, Pongrácz és Sennyével, kiket Lippai Balázs, Bocskay hive, Diószegnél megszalasztott; de alig hogy ezek ide értek, Lippai Kassa elfoglalása után seregével azonnal Szepes falai alatt termett, hogy Belgiojosót hatalmába kerítse. s azért 22 napi sikertelen ostrom után felszólítá Thurzót: adná ki vendégeit s ő is állana Bocskay részére. Ámde szavai elhangzának a pusztában, minden eredmény nélkül; azért seregével tovább ment, s bosszúból felegeté az utban levő falvakat. *)

Thurzó Miklósban kihelvén a család férfiága, Szepes a koronára szállott, s III. Ferdinánd 1638. Csáky Istvánnak ajándékozta Szepes örökös grófságával, s főispánságával a Rákóczy zendülése alatt tanusított érdemeiért; s ezek birják mai napig is, mint örökös urai Szepes földének.

K...ly J...s.

*) Wagner Annal. Scepus. P. I., p. 244.

***) Wagner Annal. Scepus. P. I. p. 197.

Szepes vára.

*) Istvánfy Miklós XXIII. k.

Tíz nap a legborzasztóbb helyzetben.

Mult évi október 5-én indult el Quebeckből deszkával megrakva a Jeannie Johnson angol bárkahajó. Azonban Hullba, rendeltetése helyére, fájdalom, sohasem ért el. Október 21-én iszonyu vihar támadt, melynek következtében a hajó megrepedt, s másnapra szépecskén megtelt vízzel. A többi a hajóskapitány igy adja elő:

„Minden matróz nagy sietséggel a kötélzetre menekült, mert minden perc sülyedéssel fenyegetett bennünket. Ném gyermekemmel együtt a hajószobában feküdt, leszaladtam tehát tudtára adni, hogy nekünk is a kötélzetre kell menekülnünk. A veszély olly közel volt már, hogy a szegény nő föl sem öltözhetett, alig volt ideje, egy köpenykét vetni magára. Éj volt, de szerencsénkre nem volt épen hideg. Lelekjelenlétünket nem vesztettük el annyira, hogy a jelen fenyegető pillanatnál továbbra ne gondoltunk volna; magunkhoz vettünk tehát egy kevés kenyert, mit a tenger vize még meg nem rontott, egy darab besózott marhahúst, egy sonkát s néhány nyers burgonyát. — Ivóvízzel, fájdalom, nem láthattuk el magunkat, mert a hordók egy része már a tengerben volt, egy részéhez pedig nem lehetett hozzáférni. Fönn az árbóc tetején, a hogy csak tudtuk, erősen megkötöttük magunkat kötelekkel és vitorlákkal, melly utóbbiak a zordon szél ellen is védtek bennünket. Alvásról ez éjjel természetesen szó sem lehetett. Okt. 23-án reggel 7 órakor egy hajót pillantottunk meg a távolban; vészjelet adtunk, de a hajó nem vett észre bennünket. A vihar szakadatlanul dühöngött, s minden perczen attól tartottunk, hogy a főárbc, mellyre fölmasztunk, eltörik alattunk. Így mult el ismét az egész nap. Ruhánk tökéletesen keresztülázott. Tagjainkat ki nem nyujthattuk, ott kellett guggolnunk éjjel-nappal összeszorulva, mint a héringek. Néhány matróz leszállt a földélzetre, hogy kissé kinyujtózhassák magukat. A gyermek nyugodtan viselte magát, néha aludt is egy keveset, de gyakran sirt vizért, mit azonban nem adhattunk neki.

23-án már iszonyuan kinzott mindnyájunkat a szomjuság. Én néha-néha leszálltam a földélzetre, kissé lefeküdtem; de nőmet csak hatodik nap birtam rá, hogy példámat kövesse. Azonban alig hogy magát a padozaton kinyujtotta, egyszerre iszonyu hullám csapott fel oda, melly nőmet és gyermekemet tökéletesen átázta, s csak kicsinyben mult, hogy le nem so-

dorta őket a földélzetről. Nagy bajjal mászott tehát föl ismét menedékhelyünkre az árbóc tetejére, mit szabadulásunkig el sem is hagyott többé. 24-én éjjel a kormánylapát letörött, úgy hogy a hajó most egészen játékvá vált a szélnek és hullámoknak. Szomjunk minden pillanatban égetőbb kezdett lenni.

25-kén eső esett; reméltük tehát, hogy tikkasztó szomjuságunkat legalább esővízzel enyhíthetjük; azonban a szélvész olly vadul csapkodta szét az esőcseppeket, hogy be kellett érünk azzal, a mi a kötélzetről szánkba hullott, de sós és kátrányos miatt ez is alig volt élvezhető. Ném ajkai majd egészen elasztak, s én is már annyira elgyengültem a szomjuság miatt, hogy attól tarthattam, miszerint ájulásba esem. — A szánkba hullott kevés esőviz nemhogy enyhítette volna, de sőt növelte szomjuságunkat. — A sonkát és besózott marhahúst hiába vittük fel magunkkal, nem mertünk belőle enni, mert szomjuságunkat csak fokozta volna. Csupán a nyers burgonyát használhattuk, mit vékony szeletekre darabolva egyenkint rakogtunk szánkba, nem annyira éhségünk csillapítására, mint inkább, hogy száraz torkunkat és nyelvünket kissé megnedvesítsük.

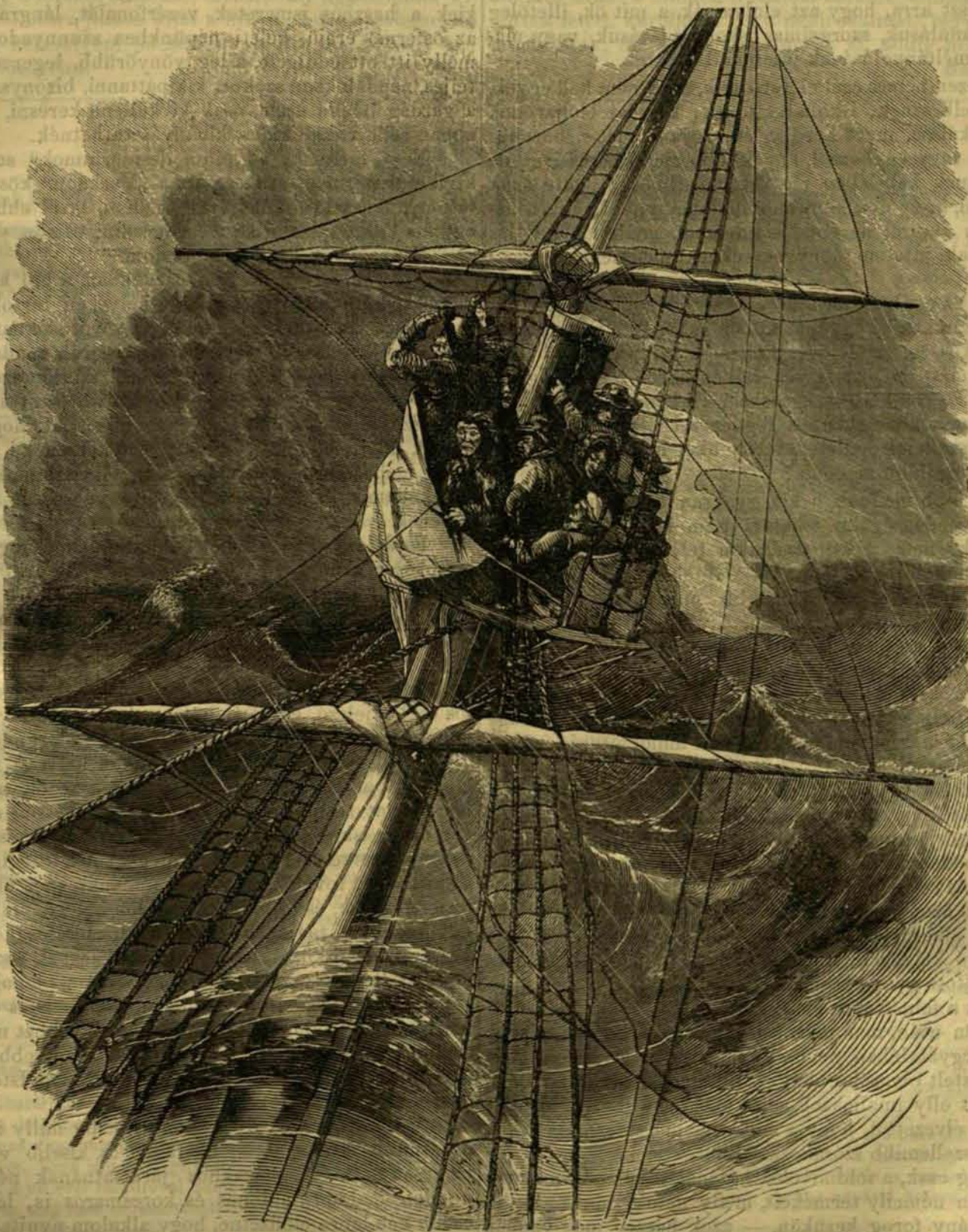
A szélvész ezalatt szünet nélkül dühöngött, folyvást ugyanazon irányban, míg végre 27-én északnak fordult s metsző hideget hozott magával.

Éhség, szomjuság és álmotlanság miatt, s mert tagjainkat mozdulat nélkül összezsugorodva kellett tartanunk, tökéletesen ki voltunk merülve. A metsző hideg is egész a kétségbeesésig gyötört bennünket. Legtöbbet szenvedett nőm, ki már mozdulni sem tudott a nagy kimerültség miatt.

— Gyermekem is megmerevedve feküdt, s szakadatlanul sirt, mi rám nézve annál

szomorítóbb volt, mert nem tudtam rajta segíteni. Így tartott egész október 30-ig. Ekkor, hogy szenvedésünk még magasabb fokra hágjon, havazni kezdett, jégesővel vegyülve. 31-én délután négy órakor végre megpillantottunk egy hajót, melly egyenest felénk tartott. Ez egy hollandi bárkahajó volt. Mihelyt a kapitány észrevett bennünket, rögtön intézkedést tett megmentésünkre, mi neki fáradsággal ugyan, de mégis szerencsésen sikerült. Minden tagunk úgy fájt, hogy csak lassankint vehettük ismét hasznukat. Én három napig a lábamra sem birtam állani. Ném egy hétig betegen feküdt a sok szenvedés után.

Szívünköl mondtunk hálás köszönetet Istennek, és a hollandi hajóskapitánynak megszabadulásunkért.

Tíz nap az árbóc tetején.

Miként és miért kell népünket olvasásra szoktatni.

(Vége.)

Az olvasás megkedveltetése a serdülő gyermekeknél, lényegesen előmozdítottatnék az által is, ha a népiskolai közvizsgálatok alkalmával, nem csak a kitünő egykét növendék, hanem minden igyekező, szelid erkölcsű, az iskolát szorgalmasan járó gyermekek, czélszerű könyvecskékkel jutalmaztatnának, mert ám, az efféle ajándok-könyvecske, ingert ad a jutalmazottnak, a szülőknél pedig ujságvágyat ébreszt arra, hogy azt elolvassák, a mit ők, illetőleg gyermekeik, jól tanulásuk, szorgalmas iskolába járásuk, vagy maguk szép viselete méltányolásának jutalmául nyertek.

Hogy pedig ezen nemes cél elérettessék, ahoz nem kell egyéb, csak egy derék lelkésznek, iskola-tanítónak, községi előjárónak erélyes közremunkálása, mert kérdem én, ugyan lehet-e, bármily kicsiny községről, vagy egyházzal, annak jobb módú lakosairól, de különösen, az annak kebelében élő értelmesebbekről, oly szük kebliséget feltenni, hogy évenként annyi adománnyal ne járulnának; oly ártatlan alapról ne gondoskodnának, mellyből egy kis iskolai könyvtárnak, jutalom könyvecskéknek megszerzése — ki módoltathatnék?

Mert avvagy az egyház, bármily csekély jövedelme legyen is, ugyan nem szakaszthat-e el egy pár köből gabonát, a nélkül hogy ezt megérezné, a község, az előleges költség alkalmával, nem hozhatna e, a nép-nevelést annyira szíven, lelkén hordó felsőbbségénél javaslatba egy bizonyos kis összegecskét? Hiszen az istenért! ha építünk fogházakat a községben, a fegyenczek elzárására, miért ne építenék oly szellemi épületet, melly őket az amoda jutástól megmentse, vagy legalább megóvja?

Hát ugyan a jobb módúak, a kik gyakran lakadalmi, keresztelő és torozási vendégségekre, határt nem ismerő költsékezt pazarlásig tesznek, nem ajánlhatnának-e fel, néhány jótékony fillért arra, hogy mindezekből, egy kis alaptőke, egy jelentékeny összegecske kikerüljön, mellyből a fentebb említett cél kivételére, megkivántató költséget fedezni lehessen.

Hiszen uraim! a cél szent, az iskolák, a népnevelés kívánja, ezen parányi áldozatot, kapcsolatban áll ez, az egyház, a község, az egyesek érdekével, és ezt nem tenni, társadalom, nevelés elleni bűn; ez erkölcsi kötelesség, mellyre valamint egyes községnek, úgy minden egyes egyháznak egyeteme, de annak minden tagja is egyiránt kötelezve van.

Én nem képelek egyházi, nem világi felsőséget, a mellynél ezen cél, ezen jótékony törekvés, nehézségre találna, és ennek kivihetősége, megtörjön más akadályon, mint azoknak, a kiknek ezt kimódolni hivatásuk, megbocsáthatatlan lanyhaságán, és közönyösségén; míg más részről nem képelek szebb jutalmat, a tényezőkre nézve, mint azon megnyugtató öntudatot, mellyet az eredménynek, a szép sikernek szemlélése táplál, az ezen nemes cél kivételért dobogó kebelben, midőn az elvetett mag, áldásdúsan termi meg az óhajtott gyümölcsöket.

Most térjünk a felnőttekre.

Tapasztalatom után, nem merném azt állítani, hogy a népnek tulajdonképen, s egyáltalában, nem volna kedve az olvasásra, mert higgyétek meg tisztelt olvasóim, hogy a földmivelőnek, a hosszú őszi és téli esték, szint oly unalmasok, mint más bár kinek, a ki megvan fosztva azon élvezettől, hogy a mindennapi egyformaság zsbasztó unalmait, szellemibb szórakozással tizhesse el.

Nézzétek meg csak, a földmivelők házánál, a kalendáriomot, s a ponyva-irodalom némely termékeit, melly náluk, mint egyedüli mulattató olvasmány forog kezükön, — azok bezzeg meg vannak viselve, a szünet-szünteleni forgatásban.

Náluk, — mondhatni csak az alkalom hiányzik, mert míg a kalendáriomot, s holmi Argirus, Kádár István, Sziegfried historiáit, a vásárokon, piacokon helyükbe hordják, a nemesebb irányu népszerű lapokat, könyveket nem ismerik, ritkán találkozáván ügybarár, a ki ezeket velük, közelebbről s közvetlen megismertesse, már pedig a néplapkiadók, vágy szerkesztők, csaknem aljasulhatnak Dulcamarákká, hogy lapjaikat, faluról falura, utcáról utcára kínálgassák, árulgassák, dicsérgessék, s épen azért szomorú dolog, hogy az ilyenekről hirdetéseik, vajmi ritkán jutnak a nép közé, és

még ritkábban akad oly ember, a ki az efféle hirdetéseket velük közölvén, azoknak célját, felhasználhatását, nékiek megmagyarázná, őket serkentené, ösztönözné, azoknak megszerzésére; s épen azért marad aztán, minden ilyen vállalat olyanná, mint a véka alá rejtett égő gyertya, mellynek világítása készakarva elzáratik.

Bizony, bizony! ideje már egyszer, hogy hibánkat, mulasztkodásunkat beismerve, népirodalmunkat felkaroljuk, a népnek szellemi fejlődésére czélzó törekvését, tehetségünkhöz, körünkhöz képest, teljes igyekezettel támogassuk, tüzzük ki magunknak czélul, a nép minden rétegeiben, az olvasást megkedveltetni, kezükbe adni nékiek, a hasznos ismeretek vezérfonalát, lángra gyujtani bennök, az östermő erejű, keleti népünkben szunnyadozó, költői szikrát, melly itt ott eddigelé, a leggyönyörűbb, legeredetibb költészettel teljes, népdalokban szokott kikipattanni, bizonyoságul annak, hogy a gazdag bánya ereit, csak ki kellene keresni, felnyitni, hogy az abban rejlő valódi kincs, kibányásztathatnék.

Nem tartozik, a „pium desideriumok“ sorába mind ennek kivihetősége, nem szükség itt a „Vaskapu“ köszirtjei szétlobbanásának fárasztó munkájával küzdeni, mert ehhez csak jó akarat, egy kis kapacitálási készség, hazafiúi ösztön, s kezdemény kell.

Mit tegyünk hát? megmondom.

Nincsen olyan kis falu hazánkban, a hol két három, egyházi vagy községi hivatalnok, több helyeken birtokos, vagy urasági gazdatiszt ne volna, népesebb mezővárosokban, vagy helységekben, még számosabb ugynevezett tisztosb rendűek, egyházi, ugy községi előjáróság, melly utóbbiakról, szintén azon vélelemnek kell állani, hogy a nép értelmesbjei közül választattak.

Ezekre vár uraim! azon nemes feladat, hogy a fentebb mondottak kivitele fölött, együtt értekezzenek, a szönyegen lévő szent cél, sikerbe hozására, a helyi viszonyokhoz képest, közre munkáljanak, és ezen eszme testté válandása eszközlésére egyesüljenek.

Fájdalom! nem egy-két példa tanusítja, hogy kisebb helyeken is, sokszor azon két-három honoratiorféle uri ember is, egy vagy más okból alig van egymással barátságos- és bizodalmas lábon; sőt valódi meghasonlásban élnek, nem egyszer a közérdek, a közjó rovására, kivált a hol a mindenesetre nagy lelki gyengeséget tanusító, elsőbbség feletti vételkedés a botránykő; azonban ugyan fel lehet-e tenni azt intelligens emberről, hogy a hol illy magasztos cél a jelszó, erkölcsi kötelességét, jótékony befolyását, közremunkálását magán feszültség érzetének alárendelné?

Igenis tisztelt olvasóim! minden helyen, minden községben, legyen az a kisebbek, vagy népesebbek közül, azon kell igyekezni, hogy mint fentebb mondtam, alapot lehessen előállítani: a gyermekek, az iskolák számára, alkalmas olvasó- és jutalomkönyvecskék megszerzésére, egy kis iskolai sőt lehetőségig községi könyvtár alakítására, továbbá legyen mindenki apostola, a nép-irodalom terjesztésének, és az e végre minden helyen alakulandó egyesület, minden egyes tagjának legyen lelkiismeretes kötelessége, az illető község lakosai közül, hatályos befolyásával, ösztönzésével a jótékony szellemi élvezet felfogatásával, a néplapok, népszerű gazdaszati, ismeretterjesztő, mulatva oktató hasznos könyvek megszerzéséhez, járatásához, olvasásához minél többet megnyerni, sőt hogy azoknak megszerzése, rájuk nézve könnyebben kimódoltassék, őket a társaságban járatásra birni, s ezáltal Isten országát, a szellemi világosságot terjeszteni.

Milly dicséretes és jótékony, pedig milly kevésbe kerülő áldozathozás volna az is, ha falusi és kisebb városi községekben nemcsak a helységhez járatatnának népszerű lapok, de minden malomtulajdonos és korcsmaros is, legalább egy legolcsóbb nép-lapra előfizetne, hogy alkalom nyujtathatnék, a hosszú téli estéken, a malmokban, mint az unalmat üzni kívánó közrendű lakosok rendes gyűlhelyén, és a korcsmákban is összejövknek, a hasznos olvasás általi időtöltésre.

Ha minden kisebb helységben csak kettő három, a nagyobbakban pedig tíz husz olvasót, előfizetőt sikerülend is eleve megnyerni az irodalomnak, már akkor is százezerekre menend azoknak száma, a kik az olvasók sorompójába lépnek, míg ismét ezeknek e részbeni példaadásuk, lassan lassan, más százezerekben fogja felébreszteni az olvasási vágyat, és végre elérjük azt, hogy közrendű családoknál is nélkülözhetlenné váland a népszerű hasznos lapok járatása, az olvasási vágy meghonosul, melly által népünk anyagi és szellemi művelődése, előhaladása, az olvasás általános lábraka-

pása, s utóvégre pedig az irodalom megszilárdulása fogja koronázni az ezen szent czél előmozdítására fordított törekvésünket.

Én megvallom, hogy minden hitvallásu egyházi s iskolai lapokat is illetőleg szükségesnek látnám, miszerint azokat az illető felekezetek egyházai, saját pénztárukból időnkint meghozatnák, hogy minden egyházi hivatalnoknak, előljárónak, az egyházuk iránti érdekeltségükről buzgóságukról ismeretes s értelmesebb tagoknak, mód és alkalom nyujtánék azoknak olvasgatásuk által, az egyház és iskolák körében felmerülő, nevezetesebb napi eseményeket, jótékony adományozásokat, előhaladást figyelemmel kíséreni, s annak tudomásra jutása által a hitben, buzgalomban való megszilárdulást, a keresztyéni jótétemény gyakorlására való ösztönt, hathatósan elősegélni.

Ha nem lenne gyenge, de jóakaratu értekezésem, elhangzó szó a pusztában, ha ezen igénytelen nézetek viszhangra találnának, pedig hiszen nem az én, de az irodalom, nem egyes ember, de a nép-osztálybeli honfitársaink érdeke ez, azt tartom, nem lenne czéliránytalan, ha minden év végével, minden községből találkozó nék ügy-barát, a ki a népszerű lapok hasábjain, az e részbeni haladásról értesitené az olvasó közönséget, sőt a népies lapok, ösztönzésül az előfizetők neveit is közölnék.

És most tisztelt lelkész, tanító, jegyző, egyházi és községi előljáró urak! s minden irodalom-barátok, elmélkedjétek az elmondottak felett, karoljátok fel a népirodalmat, tegyetek, hassatok és buzdítsatok, mert míg irodalmunk él, addig nemzetiségünk is él.
Bonyhai Benjámin.

T Á R H Á Z.

Kakas Márton a színházban.

CII. Levél. „Hamupipőke.“ Francia dráma, Feleki javára.

De hiszen beszélhetünk mi, hogy „igy tisztelt publikum, meg így tisztelt publikum,“ nem hallgat mi ránk most senki. Adhatunk itt akár operát, akár balétot, akár oroszán-viadalt, léptethetünk fel híres művészt, charlatánt, kifütyülni való embert, adhatunk remekműveket, vagy paprikajancsi-productiót, nem jó ez be. Nem huz itt már sem bengáliai tűz, sem persa karómászó, sem korcsolyatáncz; hanem én tudnék egyet, a mi mindennap megtől tené padszakadásig a színházat; (halljuk hát!) ha az igazgatóság kihirdetné a színlapon, hogy „előadás közben pedig, a felvonás-közök alatt *ujdonúj telegraphi sürgönyök* fognak felolvastatni!“ akkor majd lenne publikum; akkor kihuznák a pénztárnokot a kaliczájából (pedig tudja ám az magát védelmezni), akkor árvereznék a zártszékeket, akkor az ember ingyen is elmenne a más páholyába, ha különben nem lehet. Hanem hát ez persze nehezen kivihető s marad jó tanácsnak; a mit el tehet az igazgatóság száradni, a többiek közé, a mikkel napról napra ellátják a többi hírlapok. Bizonyára arról egyikünk sem tehet, hogy a világ folyásának rendkívüli hatása van a kedélyekre, s nagy dolgok megszűnnek érdekesebbek lenni, ha nagyobbak állnak elő. Pedig hát ez a „Hamupipőke“ igen ügyes „megnézni való“ darab, színészeink is jól és szépen játszottak benne, sőt némelyikre azt is el kell mondanunk, hogy feltűnő haladást engedett magán észrevenni; hanem ez most mind nem érdekel bennünket; a nemzeti színházról alig beszélnek már másutt, mint bizonyos sörkocsmában, a hol bizonyos urak bizonyos esteli órákban lelkesült toasztokat szoktak inni a nemzeti színháznak minélelőbbi — boldog kimulását.

Ezenközben színészeink a „Telivér“ re készülnek. Ah, ennek már az előkészületei is másformák, mint más szegény darabé. A színészek, kritikások jelenlétében próbálnak. Az első próbán csak kettő volt jelen, a másodikon lesz négy, és így arithmetikai progressióban tovább minden hibát előre megmondanak, megigazítanak, figyelmüket semmi el nem kerülheti. Parancsolnak szívük és lelkük szerint, ki, hogyan álljon, hova lépjen, merre nézzen, hogyan mondja ki az angol szavakat? úgy hogy az előadás estéjén semmi kritikálni, semmi megróni való nem lesz az előadáson, csak dicsérni és magasztalni való; legfőlebb egymás között veszhetnek össze a kritikások s egymást üthetik, a mi nem baj. Az előadás napján, a főpróbán egyesülve, lesz a nézőhelyen az egész tisztas coetus. Greguss, Pompéry, Salamon páholyokban (ők az arisztokratia), Bérczy, Jókai képviselik az erkelyen a kasinót. Dux és Bulyovszky a zártszék-közönséget, a többi proletár-kritikus lássa, hogy hol kap helyet! én magam repraesentálom a karzat-publikumot fenn a kakas-ülön.

Kakas Márton.

Egy magyar ifju tengerészi szenvedélye.

Az akarat és elhatározás egy feltűnő példájáról tudósítanak Sopronmezőből. Elmondjuk a dolgot röviden:

Kl. Egyed, Sopronban, az evang. algymnasium egyik tanárának fia, most tizenhét éves. Ezen ifju a tengerészeti pályához korán nagy hajlamot érzett magában, a mi éve haladtával némhogy megváltozott volna, sőt mindinkább erősödött, míg nem szilárd elhatározott szándékká magasult, és f. é. mártius hó folytán életbe is lépett.

Az ifjut atyja észrevétlenül maga vezette e ránk nézve rendkívüli pályára megkedvelésére. Már mint kis fiának tele mesélte fülét regényes utazásokkal, tengeri kalandokkal, a hajózási élet pompájával és csudás történetekkel, mellyek a gyermek képzelgését korán felhevítették. Nevelkedvén a fiu, és magyarul, németül magtanulván, mikor már e nyelvek könyveket olvasni is képes volt, atyja most is főleg geographiai és utazási könyveket nyujtott kezébe, mellyek a fiut a tengerészetre folytonos tüzelgetésben tartották. Tetszetek neki a Robinzonádok. Tetszett az *Erköcsi iskola* (Tugendshule) című könyvben az az elbeszélés egy szegény molnáriásról, ki Hamburgban kedvencz macskájával együtt beszegődött egy hajókapitányhoz, és utjában olly roppant szerencsét tett, hogy midőn egy vadon szigetre kiszállottak, hol az elszaporodott egerek és patkányok tömegtelen serege zaklatta a lakosokat, — a vad király, e rajta is garázdálkodó állatoktól szabadulandó, a kiszállott hajón találtató macskának hírét hallván, azt a tulaj-

donostól próbatevérsre elkérte, és ennek sikerültével az állatot tőle egy hasonló nagyságu tömör arany macskán megvásárolta, melylyel aztán a szegény molnáriás Európába haza térvén, gazdagságát és jóllétét megalapította egész életére.

Illy olvasmányok mellett az ifju, méla gondolkodásba merült, elzárt lett, és vig kedélye elkomorult, a mi tanulását is megzavará. Nem szólt senkinek, de agyában éjjel nappal az az elszántság dolgozott, hogy ő a tengerészetre adja magát. Taval nyári próbatét után, — kis takarékpénzét zsebébe tevén, hirtelen eltűnt a városból, a nélkül, hogy tervét vagy csak egy iskolatársának is jelentette volna. Szülei megrémülvén, fiuk nyomozására távirát és minden eszközt felhasználtak, de nem lelték fel. Mint magyarhoni és magyar szellemű ifju, már nevét is elváltoztatta *Levelesdi-re*. Azonban néhány hét múlva, költségből kifogyván, önként haza került, de már Trieszt, tengeri városból, hol egy Amerikába járó-kelő gőzhajónak kapitányával ismeretséget kötött, ki őt szolgálatába befogadni meg is ajánlotta, a miről neki hazájába térkezését is adá.

Az elveszettnek hitt fiu haza jöttén a bánatos szülék aziveikben felvidultak ugyan, de csak ismét elszomorodtak, midőn tőle olly elhatározott nyilatkozást kellett hallaniok, hogy ő Triesztbe visszatérni és végképen tengerészpályát követni kíván. Egyszermind kérte szüleit, hogy neki e feltett czélját, — mellyhez gyermekségétől fogva olly ellenállhatlan vonzalmat érez, — most már többé ne is ellenezzék; hanem inkább bocsássák el békével, és e kétes nagy utjára adják ki neki atyai-anyai jusat és örökség-részt. A szülék rimázkodtak, és mindent elkövettek, magukon kívül rokonok és tanulótlársak által, hogy *Egyed* fiokat szándékáról lebeszélheessék; — annyival inkább, mivel a fiu, kisedet termete és gyöngö testalkata miatt is illy nehéz életmódra nem is volna alkalmas. De mind hiában. Csak annyit bírtak kivívni tőle, hogy még az őszi és téli iskolai félét itthon töltendő, de azután meginduland nagy utjára. Ez idő alatt tehát az ötödik osztályu iskolát látogatta, mellékóráiban a rajzolás és a francia nyelvet tanulgatván. Téli multával a fiu már igen nyugtalanzkodott; a trieszti kapitánytól hívólevelet is kapott, és visszatartóztatlanul indulni készült. Ekkor szüleinek is beleegyezésével, — kik fioknak, jusa fejében 400 pftot szereztek össze, neki szerencse-utjára, — kitűzetett egyik nap mártius hó vége felé, mellyen a ritka vándor, gőzkocsin indulandó lenne. Ez ünnepélyesen bucsut vett az összes tanári kartól, melly őt ajándékokkal örvendeztette; az elválás óráján pedig édes szüleitől és testvéreitől. Délután 2 óraker, összes tanulótlársai, a gymnasiumi épületben és osztályteremben felseregelve fogadták, és a tanár vezérlete alatt az indóházba kikisérték. Itt társaihoz szivereható bucsuzó szöveget intézve, felült a gőzkocsira. Macskát vinni — ha akart volna is — gőzkocsin nem engedtetik. Atyja tovább is kísérte Trieszt felé.

Az ifju megérkezett Triesztbe valósággal a hajóra. Onnét irt már haza, és magát lerajzoltatva, képét megküldötte, úgy a mint a tengerihajón ül mezit fölve egy asztalkánál, rá könyökölve, és fejét kezére hajtva gondolkodik. Az asztalon egy pár fa-saru és a hajóskalap.

Kívánjuk, hogy e tárgyaért lelkesült ifju hazánkfia, vészteljes pályáján életben maradjon, felnevelkedjék és magát jeles tengerész-egyéné kikepezvén, e kevés magyartól járt mérhetlen téren is, hazánknek s nemzetünknek becsületét nevelhesse; — hogy egykor nevével örömmel találkozassunk.

Hatvan óráig a föld alatt.

Dobsináról, ezen gömörmegeyi ős bányavárosból, a következő meg-határozó bányász-eseményről értesülünk. A nevezett várossal szomszédos s gróf Andrány Manó birtokához tartozó *Oláh-Patak* falu határában egy vasbányában három dobsinai bányász dolgozott. Husvét előtti szerdán reggel (apr. 20.) szokás szerint bementek a bányába, nehéz napszámukat végzendők. Egyikük sem sejté a veszedelmet, melly e napon rájuk várazott, s melly bár nem példátlan a bányamivelés küzdelemteljes terén, de mindig szivrendítő s a részvétet hangosan felhívó esemény marad. Már kevés órával munkájok megkezdése után az általok mivel alag, (Stollen) mintegy 10 ölnyi roppant vonalban beszakadt megettök s ez óriási szikla- és földcsúly egy csapással elzárá őket a világtól, az élettől. Volt ugyan az alagban, mellyben dolgoztak, mintegy 30 ölnyi hosszú terök, mellyen szabadon mozoghattak

fel s alá, de ez csak nevelé kinjaikat s talán inkább választotta volna a három szerencsétlen a rögtöni agyonzuzatást, mint ezen szabad sirt, ezen elevenen eltemetést, mellynek végeül csak a legkinosabb éhhalált várhatták. De azért a szabadulás reményéről nem mondtak le egy percze sem a föld sötét gyomrában s a gondviselés örködött felettök!

Mindhárom bányász feleséges, családos ember. Hogy az első 24 óra után a rendes időre haza nem érkeztek, egyelőre nem tűnt fel. Feleségeik azon hiszemben valának, hogy vagy a munka tartóztatja őket vissza, vagy gondüzés végett valami utba eső csapszékbe tévedtek be. Csak másnap kezdtek komolyan aggódni s a távol hegyre indultak férjeik után tudakozódni. A bánya előtti karámba érve, itt érintetlenül találták ugyan az eleséget, mit az előtt való nap férjeiknek utra valóul tettek el tarisznyáikba, de a férjeknek semmi nyoma. Oda rohannak a bánya nyílásához, s szívszakadva látják a több ölnyi hegyomlást, az irtóztató csapást, melly három családot sodort a legnagyobb veszedelem örvényébe. Agyonzuzta-e a szerencsétleneket az omladék, vagy élve vannak befalazva az eléggé terjedelmes bánya-alagban? ez volt a kérdés, mellynek bárminő megfejtése egyformán szomorú leendett. — Az asszonyok jajveszékelve járták be a közel bányákat s bányatisztviselőket, kiknek rendelkezése folytán már csütörtök estére (ápril 21-én) nagy számmal jelentek meg a segíteni kész bányásztársak, még nagyobb számú, kíváncsi és részvételtjes néző közönséggel együtt. Az éj sötétsége, s a tér kimértsége miatt azonban csak más nap, nagypénteken virradóra, kezdheték meg egész erővel a szabadítás munkáját. — Szakértők nézete szerint a beszakadt omladvány eltisztítása rendkívül sok időt, tán napokat vett volna igénybe, s új beomlásokkal fenyegetvén, kevesebb sikerrel biztatott; elhatározták tehát, hogy egy, a bánya-alag közepe táján létező, régen elhagyott s beomlott aknát (Schacht) fognak kitisztítani s így függőleges vonalban, fölülről lefelé fognak iparkodni a bánya üregébe jutni. A következtetés megmutatta, hogy ez volt a legszerencsésebb gondolat. Mintegy 300, bányaműszerekkel ellátott ember állott ottan, hozzá fogtak a munkához gyorsan és rendszeresen, s a midőn az egyik elfáradt, más lépett nyomába, a kiásott földet kézzel kézre adogatták, s mindig mélyebben nyomultak a föld gyomrába, tele reménnyel, szabadítási vágygyal.

Majd csendet parancsolnak: meg akarják kérdezni az eltemetetteket: élnek e még? Rémitő szünet áll be; minden fül oda hallgat, minden szív elszorul. Megszólal a szokott bányász-kérdőjel. A munkások közül egyik hármát üt kalapácsával egy ködarabra. Jó-e rá válasz? S ime, alulról, a föld mélyéből színtannyi kalapácsütés hangzik vissza. „Élnek! élnek!” kiálták most minden felé, s az erdő sziklái visszhangozák az öröm kiáltásait; a néző sereg, a sok asszony és gyermek, sirt és ujongott örömeiben, a bányászok pedig megkettőzött erőfeszítéssel folytatták a megmentés munkáját. Most már a pihenés és nyugalom sem kellett senkinek s mégis 10 órai szakadatlan ásásba került, míg czélt értek. Felülről már 6 ölnyi mélységre ástak le, midőn a benlevőkhöz oly közel értek, hogy szoba állhattak velők s bár nem láthaták, de megtudták, hogy mindhárom életben vannak. Majd egy akkora szűk nyílást furtak, hogy az egyik áldozat kinyujthatta rajta karját s kezét szoríthatott megmentőivel. Nagypéntek este volt, midőn a czél szerencsésen el volt érve. Ekkor tűnt ki, hogy a befalazottak épen azon utat választották megszabadulásuk eszközeül, mellyet kívülről ragadtak meg; a megnyitott akna irányában öök is 3 ölnyi magasságba ástak fel már magukat a föld színe felé s így összesen 9 ölnyi mélységen keresztül hozathattak csak ismét vissza az életbe, övéik karjaiba. A vizionlátás, mint kiki képzeltelheti, a legérzékenyebb jeleneteket idézé elő, s e napról még soká fog beszélni az itteni bányász krónika.

Mint később beszélték a szerencsétlenek, reményeiket egy percig sem veszítették s bár két éjszakát s három napot, teljes 60 órát töltöttek a föld sötétjében, a nyirkos levegőben, ázva, fázva, éhen, szomjan: csupán az egyik gyenge testalkatu (kinek már korábban hasonló beomlási eset egyik lábát törte el) volt kissé megtörve. Legnagyobb szerencséjük az volt, hogy volt elég tüzszeres számuk, olajuk és gyertyájuk, ámbár már ingeik madzagait kezdék felhasználni mécsesbélnek; nem voltak tehát sötétben, s a mécsvilágnál folyvást dolgozhattak, mialatt a helyzet borzasztóságát is jobban felejtették. Dohányuk is volt még. A legfiatalabb közölők, midőn legelső bontakozott napvilágra, kis pipájából vigan füstölve állott elő, hangosan kiáltva: „Glück auf! Semmi bajunk!” De azért olyan volt mind a három, mintha csakugyan most kélt volna ki sírjából — a halál ijedelmei dult vonásokat hagytak a sápadt alakokon. Ugy vitték őket kocsikon szomszéd Dobsina városába, hol hamar felüdültek. — A megmentés gyors, czélszerű és emberbaráti munkája körül a fáradhatlan bányászokon kívül legtöbb érdemei voltak dobsinai polgármester Gál János, vasgyári igazgató Ludmann Samuel, városi bányafelügyelő Kauffmann Kamill és bányai igazgató Hénel Samuel uraknak. Az ő intézkedéseik hoztak rendet és erélyt a munkába.

A daruvári fürdő gyógyhatása.

A Vasárnapi Ujság folyó évi 11-ik száma hozott e fürdőről egy rajzot, ezt kísérvő méltányoló észrevételekkel s tájismertetéssel. E jelentkező részvét által ösztönözött, a fürdőszak közeledtével siet az illető intézőség a birtokában levő tekintélyes orvosi iratok s vegyész elemzések nyomán a tisztelt közönséget s az érdekelt orvos urakat figyelmeztetni e fürdő gyógyképességére. A kezeink közt levő adatokból pótlólag közöljük még a következőket:

Ezen, már a rómaiaktól nagyra becsült fürdőnek a legújabb időben is sikerülni fog, teljes méltánylatot kivívnia. Gyenge idegzet, vérvesztés, visszás gyógy módok, ezek a mai időben jobbra forrásai a sinlődések-

nek. S a tapasztalat mutatja, hogy épen ezen rögzött betegségek gyógyításánál van a daruvári meleg forrásoknak csudaszerű hatása.

Wagner orvostudor vegyész elemzése szerint egy font daruvári vízben:

Az „Antal“-forrásban	4,084	szemer (gran),
A „János“-	3,062	„
Az iszapfürdői	4,342	„

kemény alkatrészt találtak; s pedig:

Az első forrásbeli alkatrészből	0,098	szemer.
A második	0,057	„
Az utolsó	0,095	„

szénsavas vaséleget tartalmaz; a többi részek lugsót s tiszta szénsavat képeznek.

Mig a valóságos lepárolt víz sulya alig mulja felül a 10,006-t.

A „János“-forrás hőmérséklete	34° R.
Az „Antal“-forrásé	37° R.
A közönséges fürdőé	35,5° R.
Az iszapfürdőé	32,6° R.

Az itt megnevezett három első forrás 24 óra folyása alatt 18,088 köbláb vizet ad. A víz világos, átlátszó, tiszta s szintelen; a levegőben gőzös hólyagocskákat képez, s különösen az „Antal“-forrásbeli. Itatra kellemes zamatu, természetesen melegen ugy, mint hidegre hűtve.

A mi az általános gyógyhatást illeti: *gyengéden ingerlő, éltető s erősítő*; mivel lugsó alkatrészei által oldólag s átváltoztatólag hat, gyakran *inger-csillapító* is. Végül csekély szénsavas vas alkatrésze által jótékonyan hat azon bajoknál, mellyek tulcsigázott érzékiség- s izgatottságból veszik eredetüket.

Az egyes betegségekre áttérve, könnyen megfejtendő, honnan az általános „nőfürdő“ nevezete. Ugyanis évenként számos nő látogatja e fürdőt s találja itt gyökeres gyógyítását a számos bajokban, melleknek alája vannak vetve.

Ezekenkívül czélszerű használat mellett különösen hatályosak azon gyengeségeknél, mellyek kicsapongások következtében a legnemesb életnedvek vesztéséből erednek; nemkülönben azoknál, kik tulcsigázott szellemi megerőtetés-, vagy hosszan tartó betegségből származott ideggyengeség miatt, *tagresszettség- s merevültségekben* sinlődnek. Igen sikeres gyógyításokat eredményeznek végül: *a rögzött csuzos állapotok-, idegköszvény-, isdagantok-, rögzött bőrbetegségek- s több ezekhez hasonlóknál.*

Legvégül az illető orvos urakat egy igen érdekes körülményre figyelmeztetni el nem mulaszthatjuk ez alkalommal, t. i. a *lipiki fürdő* közellétére. Lipik Daruvárhoz három mérföld, egyike a legerősebb európai iblany- (jód) fürdőknek. Innen jó hatással küldetnek át ide a betegek utógógyításul és erősítésül az iblany által elgyengült erők felsegélése s a gyógyítás bevezése czéljából.

A daruvári fürdőt, melly 1857-ik évig bérbe volt adva, s ez által igen alásúlyedt, azóta a közjó előmozdítására nemesen törekvő tulajdonosa tulajdon kezelés alá vette. Azonnal tisztaságot, rendet s pontosságot hozott be; alkalmas fürdőorvost állított; a fürdő-udvart angol kertté, a tőszomszédságban fekvő erdőcskét kellemes sétányra alakította át. A „Siegenthal“, „Marien-“ s „Uj“-iszapfürdőt újból csináltatta. Most legujabban pedig tetemes költséggel újabb izlés szerint egy svajeci idomu emeletes lakot épített. Az ódon szerű „Antal“-fürdőházat s ivókat hasonlag egészen újjá készítette, melly kitaró haladást s igyekezetet nem csak a megjelent t. cz. vendégközönség, hanem a zágrábi magas cs. kir. helytartóság is mult évi junius 18-káról kelt iratában dicsérőleg elismerte s méltányolta.

A fürdővendégek elfogadására s beszállásolására az udvarban 40 kényelmes butorozott szoba, ugyanennyi a városi magán házaknál is készen áll. A szobák s fürdő ára az eddig divatozott szokás szerint a kerületi cs. k. hatóság által látmozott árjegyzékekben nyilvánosan látható.

Fürdési használatul van: 9 kömedenczés-, 4 iszap-, 2 kádas-fürdő, zuhanykészlettel, s 1 köpölöző fürdő. Van eleve gondoskodva társaságos élvezetek-, közellévő szebb kilátási pontokon s sétányok-, zene-, különféle olvasmányokról s pontos szolgálatról.

Az idejű fürdőszak május hó 15-én veendi kezdetét. Lakszobák megrendelését, a szobaszámok pontos meghatározásával a „Daruvári fürdő-intézőség“-hez czimzendő bérmentes levelekben szivesen fogad s mindennemű kérdézősködére a legkészségesebben válaszol az illető fürdőintézőség.

Irodalom és művészet.

— A „*Falusi Gazda*“ májusi első száma már új szerkesztője *Galgóczy Károly* nevével jelent meg, ki külön nyilatkozatban igéri, hogy mindent elkövetend a kezére jutott organum által a hazai mezőgazdaság felvirágoztatására.

+ (*Vajda János költeményei*) második bővített kiadásban megjelentek. A kiadó Heckenast Gusztáv előfizetést nyit e munkára, füzve 1 ft. 40 krjával, diszkötésben pedig 2 forintjával új pénzben. Az előfizetések beérkezével az illető példányok azonnal megküldetnek. Nyolcz példányra egy ingyen-példány járul.

+ (*Költeményekről beszélvén.*) eszünkbe jut Vértesi Arnold két kötetes történeti beszély-gyűjteménye, melly a minap jelenvén meg, könyváruai uton igen szép keletnek örvend, mit kétségkívül meg is érdemel, nem csak azért, mivel e beszélyek mindegyikének történeti alapja levén, már önmagukban érdekesek, hanem, mert szerzőnek nem mindennapi hivatottságáról tesznek bizonyosságot.

— (A Szépirodalmi Közlöny szerkesztője jelenti), hogy a jelen idők tekintetbevételével, melyek a közönség figyelmét a tisztán szépirodalmi tárgyú lapoktól mindinkább elvonják, lapját ezentul minden két hétben egyszer fogja megjelentetni. Miután e lap eddig is az újdonsági színezettel bíró napi érdekeknek csak csekélyt ért engedett s ezek helyett inkább terjedelmesebb aesthetikai és szépirodalmi dolgozatoknak, regényeknek szentelése hasábjait: úgy hisszük, olvasói örömet fogadandják e változást s a hosszabb, gyakran érdekesítő művek sűrű megszakasztása helyett szívesen látandnak egyszerűre bővebb olvasmányt. Kik e lapot nem ismerik, azoknak megsugjuk egyttal azt is, hogy az többi között folytonosan nagy figyelmet fordít a külföldi irodalom e szakba vágó jelesebb termékeinek magyar földre átültetésére.

+ (A „Szegedi Híradó“) című új magyar lap f. hó 1-én megindult. Az ipar, gazdaság és szépirodalom köréből hoz cikkeket, minden héten kétszer. Szerkesztője Kempelen Győző, kiadója Burger Zsigmond. A kiállítás a szemnek igen tetsző, a tartalom összeállításuk sok ügyességet és jó szándékot árul el. Megjelenését mindjárt azzal kezdi, hogy 30 darab aranyat tűz ki jutalmul a következő három kérdés legjobb megfajtására: 1. A rovarok vagy férgek mellyik fajához tartozik a hazánkban, különösen az alföldön újabb időkben annyira elterjedt, ugynevezett *repceféreg*, mi által lehet keletkezését, vagy ha már mutatkozik, hogyan lehet a repczetést tőle megmenteni? 2. Mit lehet és mit kell a szülőknek és iparosoknak tenniök, hogy gyermekeik és tanulóik *derék, életrevaló iparosokká* váljanak? 3. Irassék a *magyar alföld népeletéből* merített elbeszélés, különös tekintettel e vidék lakóinak jelen műveltségi és társadalmi állapotára. — Mindegyik kérdésre külön-külön tiz arany van kitűzve. Beküldési határidő nyárho (július) vége.

+ (Madarassy László „Tavasszi pillangók“) című versfüzetére előfizetést hirdet, Lisznyai Kálmán védszárnyai alatt, illetőleg ajánlása mellett. Némelyeknek eszébe juthat a közmondás, hogy „jó bornak nem kell czéger.“

+ (Boross Mihály „Kegyelvek oltára“) című vállalatának első füzeté megjelent. Tartalmát apró történeti elbeszélések képezik, mellyek az ifjúságnak kedves olvasmányul szolgálhatnak. Eddigélel ily könyveknek is meg lehetős hiányában vagyunk, azért hasonló vállalatok létrejöttének csak örvendhetünk.

+ (Hasonló dicséretes vállalat az „Ifjusági Plutarch“) melly ezentul 12 ivnyi 30 p. kros füzetekben fog megjelenni. Minden füzethez egy-egy szép könyvmatu arczkép lesz mellékelve, A legközelebbi két füzet Vörösmarty és Kopácsy József arczképét hozandja. E vállalatra Ráth Mór könyvkereskedésében lehet előfizetni.

+ (Érdi János régiségbuvárunktól) közelebb egy jeles mű jelent meg az Erdélyben talált viaszos lapokról, azoknak könyvmatu rajzaival. Szerző ez alapos tudományossággal irt munkához magyar őstörténeti vizsgálatokat is csatolt. Ára 5 ujft.

+ (A Szirákon april 20-án tartott hangverseny), mint értesülünk, igen jól sikerült, s szép tiszta jövedelmet hozott. E hangversenyt, mint a minap, már említettük, több pesti művész és műkedvelő rendezte a Szirákon alakuló olvasó-egylet javára. Suck Róza és Kuller Ceczil kisasszonyokat, kik e hangversenyben szintén közreműködtek, azon különös megtiszteltetés érte, hogy egy nőgrádi derék művésztársulat egy-egy babérkoszorúval lepte meg őket sziráki emlékül.

+ (A pesti műegyletnél) az évenkinti műlapokat illetőleg a jövőre nézve valószínűleg czélszerű intézkedés fog életbelépni. Ugyanis az egylet részvényesei elhatározták a közgyűlés elé azon indítványt járulni: hogy az egylet ezentul versenyt hirdessen a készitendő műlapra, s azt több évre előre tűzze ki. Így tüzetnek ki előre 3 évre, meghatározva a kidolgozandó tárgyat, s a verseny föltételeit. Ily intézkedés folytán bizonyára jobb műlapnak juthatunk birtokába, mint minő példán az ide, melly nem igen üti meg a mértékét. Hirszerint műlap-tárgyakul a következő történeti momentumok fognak indítványoztatni: „Nagy Lajos király bevonulása Nápolyba;“ „Mátyás király Bécsben;“ „A magyar hadsereg Achenben.“ Így lehetne évenkint egy-egy nevezetesebb momentumot hazai történetünkben a művészet által megörökíteni.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

△ (A székesfehérvári löverseny) jövő aug. 9-én megy végbe. Tervirata itt következik. *Resurrection Stakes*, betét 50 ft., futhat minden félvér ló. 2) *Vegyes futás*, betét 40 arany, futhat minden 1856-ban világra jött hazai ló. 3) *Allamdíj*, 100 db. arany, futhat minden a birodalomban tenyésztett mén és kancza. 4) *Polgári vegyes verseny*, betét 50 arany, futhat minden Magyarországnban nevelt félvér ló. 5) *Hölgyek díja*, betét 50 a., futhat minden ló. 6) *Kiállítási díj*, betét 25 ft., minden a versenyzők által nevelt, 5 éves vagy öregebb ló futhat. 7) *Székesfehérvár díja*, felajánlva a város polgárai által, futhat minden Magyarországnban nevelt ló, betét 50 ft. A győző ló gazdája köteles lesz a székesfehérvári kórháznak 50 ftot adni. 8) *A dunántuli mezőgazdák* versenye, futhat minden, a dunántuli kerületben valamely mezőgazda által nevelt ló, melly korra nézve a 4-ik évet elérte. 9) *Őszi verseny*, futhat minden ló, melly ez irt megelőző díjakért már pályázott, de nem nyert; a tiszteletdíj 15 ft. kitűzi a lovagegylet.

⊙ (A borgazdákra nézve virradni kezd.) Egymásután keletkeznek a borcsarnokok, borkereskedő-társulatok, mellyek mind azon működnek, hogy a magyar bor jó hírnevét megmentsék, terjeszszék világ- és országszerte. Újabban Pécsen a pécsi borok árulására keletkezett egy borcsarnok, Pesten pedig még egy „Ermellékit“ áruló csarnok megnyitását várhatni.

Közintézetek, egyletek.

△ (Az erdélyi kölcsönös jég- és tűzkármentő-társulat) ez évi mártius 13-án tartott közgyűléséből következőkről értesülünk. A jégkármentesítési ügyletág a lefolyt évben 1884 tagot számlált 849,026 ft. 5 kr. biztosított értékösszeggel. Ez ügyletág bevétele összesen 37,125 ft. 16 kr. pp., melly a megelőzőt évinél 6077 ft. 41 krral több. Jégkárt 124 tag szenvedett, kiknek kára azonnal ki lett fizetve, mi az intézetre 19,262 ft. 10 kr. terhet rót. A tartaléktőke a mult évben 4806 ft. 16 krról 6579 ft. 12 krra növekedett. A vállalat második, a tűzkármentesítési ágában a bevétel 65,746 ft. 44 krra ment, mi az 1857-iki évit 9136 ft. 25 krral haladta meg; kár összesen 127 tagot ért, miáltal a pénztár 41,998 ft. 30 krig vétetett igénybe. Biztosítva volt mindkét ágban összesen 6,634,929 ft. 58 kr. érték, ennek fedezésére az összes bevétel 102,872 ft. s hozzáadva a részvénytőkét helyettesítő jótállási alapot, a társulat pénzereje 510,040 ft. volt, vagyis 101,069 fttal több mint a megelőző évben. — A társulat ügyletének eredménye általán véve kedvező, mert midőn a pénztárból, összesen 251 káresemény által, az intézet fentartásával együtt 64,323 ft. 70 kr. pp. lett igénybe véve, egyszersmind a nem-károsodott azon rendes tagok, kik a mult évben kalászos gabonát s tengerit jég ellen, avagy más ingó vagyont tűz ellen biztosítottak, díjbetételeik egy harmadát kapják vissza. Hogy a károsultak száma a 6,966,676 ft. pp. biztosított tömeg ellenében aránylag igen nagy és sokkal nagyobb, mint százszorta nagyobb mérvben működő részvénytársulatoknál az előfordulni szokott, mi más szavakkal azt jelenti, hogy az erdélyi társulat kisebb körű ügyletében aránylag sokkal több kárt térít meg, mint amazok; — biztosításának kölcsönösségi elvénél fogva pedig, magában értetődik, hogy a biztosítást olcsóbb díjért nyújthatja.

+ (Az erdélyi országos múzeum ügye.) Gróf Mikó Imre ő nmgához, mint a „K. Közlöny“-ben olvassuk, a kormányzó hg. ő magasságától átirat érkezett, melly azon örvendetes jelentést hozza, hogy az országos múzeum-egylet ügye, a miniszteri tárgyaláson jó sikerrel ment át, és most legfőbb helyre van fölterjesztve megerősítés végett. Most még a mult évtized elején tett ajánlatok felküldendők, mellyekben a múzeum eszméje alapját lelé.

Balesetek, elemi csapások.

⊙ April 22-én Bácsmegeyében, *Martonoson* 62 ház égett le. Az ezek közül az első magyar általános biztosító-társaságnál biztosítva volt 9 ház tulajdonosának hét napra rá, a társulat szegedi főügynöke, *Zsótér Andor*, a biztosított kár-összeget egészen kifizetvén, ez alkalommal a község lakossága népgyűlést tartott s egyhangulag elhatározta, hogy jövőben az egész község tömegesen, az-az minden házat biztosítani fog a nevezett társulatnál, s az erre kívántató évenkinti díjösszeg fedezésére, a közfölkéből 100 holdat rendelt kihassitatni. Ugyan bácsmegeyi Magyar-Kanizsa községe hasonló elhatározta a tömeges biztosítást. E példa világosan mutatja, miként lehetne a fenforgó tagosítás alkalmával megvetni alapját, hogy a község tűzkár ellen örök időkre tömegesen biztosítva lehessen, s mi üdvös lenne, ha községeink, mások kárán és jó példáján indulva, még mielőtt szerencsétlenség történik, igyekezzenek tömegesen biztosítani, az illyennek az egyes biztosítások felett azon előnye is levén, hogy sokkal olcsóbbba kerül, főkép ha előre öt, tiz, de kivált ha husz évre előre egyszerre történik a biztosítás. Ez érdemben a társulatnak minden ügynöke adhat bővebb felvilágosítást.

⊙ (Tűzvészek.) Körmenten legközelebb 26 ház égett le. — Kolozsvárott apr. 21-én esti 8—9 óra közt a város határán a Lombardó kigyult, s nagy része leégett; a kár tetemes. — Apr. 19-én *Gyomán* a szeszgyár s sörház, a mellettük álló két sertésóllal együtt leégett; a kárt 15,750 ujfta becsülték; biztosítva semmi sem volt.

Jótekonyságok.

— (A pesti szab. kereskedelmi testület) a losonci evang. gymnasium számára 100 ftot ajándékozott.

⊙ (Tordán az egységihitők algymnasiuma) javára, mult márt. 3-án tartott álarozos táncvizigalom tiszta jövedelme 178 ft. 5 kr. volt.

M i a j s á g ?

△ Pestváros tanácsa elhatározta Császár Ö Felségéhez, egy küldöttség útján, loyaltási adressel járulni.

+ (Konkolyi Miklós ur Komáromban) a régóta romban levő k. templom javára hangversenyt rendezett, melly igen szép tiszta jövedelmet eredményezett.

+ (Szigeti „Vénbakancsosát“) a krakóiak is szépnek találják, s eddig valahányszor színrehozták, a színház mindig egészen megtelt. Hiába, a jó csak mindenütt jó!

+ (A derék Szeged városa) mind anyagi mind szellemi haladásának napról napra több jelét adja. A városi hatóság közelebb az ifjusági könyvtárnak részint megalapítása, részint gyarapítására évenkint 100 pftot ajánlott meg olly módon, hogy ez összegből 40 pft. a gymnasiumi ifjuság könyvtárára, 30 ft. a képezdei, s szintén 30 ft. az elemi tanodai könyvtárra fordítassék. Igen valószínű, hogy a községi könyvtár sem fog elmaradni. Ugyan csak ott a felvárosi elemi tanoda építését is megkezdették, melly két emeletes lesz s hat termet foglaland magában. Az utépítés is koczkakövekkel kezdetét vette.

⊙ (Az erdélyi vadászatokon) 1858-ban 123 medvét, 834 farkast ejtettek el, mellyekért a kincstár rendes díjak fejében 4389 ft. 85 krt. fizetett ki.

— (Fátyol Károly jeles gordonkásunk), azon program szerint, melyet lapunk mult számában közölt Simonffy Kálmán, már megkezdé körutját. Szolnokról veszeszük azon hirt, hogy az ottani polgári casinó terében igen érdekes zeneestélyt adott, mellyen a városi közönség színe jelen volt s igazi zeneélvben gyönyörködött. Dicsérettel említik azon körülményt is, hogy a helybeli cigánybanda ez estélyre díjtalan bemenetet nyert, hol ez meg is jelent, hogy közel lehessen a magyar dalok azon eredeti és zamatos forrásához, mellyet Fátyol gordonkájában találunk, s melly önkénytelen megbüvöl minden magyar kebelt. Simonffy és Fátyol körútjának főpontjai, mint értesülünk, ezek lesznek: Czegléd, Körös, Kecskemét, Szeged, Szabadka, Baja, Szekszárd, Pécs, Siklós, Harkányi fürdő, Fehérvár, Komárom, Győr, Sopron, Pozsony, Debreczen, N.-Várad stb. stb. E napokban Pesten is megfordultak a zenészvándorok s mintegy innen a központból indulnak a nagy műtra, mellynek legjobb sikerét ohajtjuk és reméljük.

⊙ (A pesti nemzeti múzeumnak) a villámcsapás ellen, menykőhárítóval ellátását indványozza Kubinyi Ferencz. a „P. N.” hasábjain, melly célra a szükséges költséget adakozás útján véli egybehozandónak. Ohajtjuk, hogy szavai ne hangozzanak el eredménytelenül.

+ (Győrótt Siege német színtársulata működik.) Előadásait husvéthét-főn a „Tägliches Brot“ czimű darabbal kezdé meg. Nem csudáljuk, hogy olly tősgyökeres magyar városban egy német színtársulatnak először is a „mindennapi kenyér“ jut eszébe.

△ (Az erdélyi nemzeti színház részvényesei) apr. 28-án Kolozsvárott közgyűlést tartottak. Az országos szini bizottmány közelebbi három évi eljárásáról számolt, mire a részvényesek a bizottmány iránt meglegedésüket s jövőre is bizalmukat fejezték ki. Elnök ur, gr. Mikó Imre ő mltga a gyűlésnek átnyujtá a kormányzó hg. azon leiratát, mellyben engedély adatik, a kolozsvári nemzeti színház állandósítása érdekében intézendő közadakozási fölhívásra.

+ (Erdély a tilinkóművészek hasája.) Nagy Jakab tilinkó-művészeknek olly nagy hatással történt vendégszereplése után nemzeti színpadunkon, azt irják Erdélyből, hogy ott többen is vannak, kik a tilinkón, ez igénytelen hangszerezen igen jelesen játszanak. Különösen megemlítenek egy árpástói Sándor Máté nevű fiut Kolozsvárott, ki a magyar dalokat és indulókat mesterileg játszsza.

⊙ (Erdélyben, Szeben város költségvetése 1859-re) bevétel 157,497 ft. 90 kr., kiadás 237,847 ft. 5 kr. ujp., tehát a kiadási többlet 80,349 ft. 15 kr. meg.

⊙ (Vásárok.) Marmarosmegyében Hosszumező községe, engedményt nyert évenként két vásárt tartani, egyiket febr. 14-én, a másikat aug. 10-én. E vásárok elsejét jövő aug. 10-én már megtartja.

⊙ (Tagosítás.) Erdélyben Aranyos vidékén, Harasztos község magyar és oláh lakosai, midőn apr. 17-én a járás főnökség útján a tagosításra felszólítást kaptak, a bíró udvarában összegyűlve, zajongás közt kijelenték, hogy nekik nem kell tagosítás, apáik is jó kicsi gazdák voltak, ők is így maradnak; nem kell iskola, építse a pap magának. Midőn szétoszlottak, a nagyobb birtokosok s a helybeli ref. pap a tagosításról készült jegyzőkönyvet aláírták. A nép a papok ellen zugott s az oláh papot, ki pedig alá sem írt, fenyegette. Alig alkonyult be, az aláíró ref. pap telke körüli léczes kert, két kazal szalma a templom mellett lángba borult. A helység fölött levő szőlőgyepű is fellángolt s sokáig égett. Másnap a ref. egyház minden épületeit tűzkár ellen biztosítá.

△ (Régi pénzek.) Erdélyben Tordán a ma is várnak nevezett, hajdanta Salinae nevű helyen, kőalap kiásása alkalmával egy csákány valami cserépedényfélét zuzott szét, mellyben 45 darab régi ezüst- s rézpénzt találtak. Az ezüstből valók Septimius Severus, Trajan, Antoninus Pius, Julia Augusta, a rézből valók pedig Hadrian pénzei. A rézpénzek igen kopottak, de az ezüst darabokon a betük jól kivehetők. Kétséget nem szenved, hogy a kincs az erdélyi múzeum gyűjteményét fogja gazdagítani.

△ (Mehadia vendégei), moldvai s oláhországi bojárók, mióta a vasút és gőzhajó a közlekedést megkönnyítették, igen megritkultak, s aranyaitak messzebb nyugotra eső fürdőkbe viszik elkölteni. Azon ujitások, mellyek most munka alatt vannak, remélhetőleg sokat vissza fognak édesgetni közölök. Ugyanis az eddigi fa-kádúfürdők helyébe márványból valók jönnek. Már új szállásépületek is egymásután emelkednek. Olly sétányról is lesz gondoskodva, mellyet rosz időben szintén használhatni. És így az öreg Mehadia ujra meg fog ifjodni.

⊙ (Oroszországban a zsidók), egy császári parancsban, megnyerték egyenjogúságukat a többi alattvalókkal.

+ (Dicséretes czélu társulat.) Richmondban Virginiában fiatal embe- rekből egy társaság alakult, melly a játékokat, különösen a kártyásást rettenetesen üldözőbe vette. E társulat tagjai valódi vakmerőséggel rontanak be minden házba, a hol megtudják, hogy kártyáznak, s ott minden kártyát dühösen szakítanak szét. Minden kártyázót ellenségököül tekintenek. A mi ifjúságunknak sem ártana, ha kebelében illy kártyapusztító társulat alakulna.

— (Szegeti hírek.) Alig van a honnak még egy illy városa hol a népesség nagyszáma annyira különféle foglalkozásu és állásu polgárokból volna összehalmozva. A kereskedő-osztály a hajdantól maig virágzó kereskedelmünk folytán jó karban van. Nagy határunk, még nagyobb vidékünk a földművelés hazája. Homokföldjeink a szőlő ültetésre előnyvel használhatnak a székes helyek a székső-seprők által aknázhatnak ki. A kézművek minden nemei közt számosak nagy kiterjedést, sőt meglehetősen tökélyt vívtak ki; p. o. a hajógyártás, szappanfőzés, s az üzletek között a hentesség, halászat, hajózás stb. — ben tanúsított szorgalmunk és tehetségünk, ugy a termelés, va-

lamint a kereskedésre is jóhatással voltak. Itt megjegyzendő azonban, hogy az utóbbi években hajókázásunk szenvedő lökést kapott a vasutaktól, így a hajógyártás is, de a legutolsó év ismét visszaadhatja bátorságunkat a mellyben a hajózás ismét kedvező lendületet nyert. Noha azon időt vissza nem varázsolhatjuk, mellyben egy gazdánk 99. hajóval dicsekedhetett; s a hajók jó fuvarral. Örömmel tudjuk, hogy a mult évben hajózásunk 1/3-ed részt, hajóink 2/3-részt foglaltak a hazai hajózás és hajók száma között s gabona-kereskedésünknek egy igen szép, mintegy 1/3-résznyi tér jutott a hazában. Hozzánk értvén vidékünket s azontúl kihagyván Győrnek óriási-lag nagyobb forgalmát, melly itt számba nem vehető, minthogy Győr az összes hazai gabona-kereskedés főkirakata, csarnoka. Midőn az általános vázlattal készek vagyunk, egy nagy kérdést látunk, a pénz-kérdést. Az utóbbi években érezhetővé lőn a hiba. Mi elkezdénk jobbra balra pillantgatni, kutatván a baj okát. Habár a baj oka a takaró rövidségében rejlett, mi mégis kinyujtztunk, mint mindenki, nem akarván hátramaradni. S lőn, ki baját sulyosan érezvén, a bécsi hitelbanknál kereste a gyógyszerárt, volt a ki elment a bőségszaruhoz s alátartá éhes gyomrát, vagy, akarjuk mondani: üres kalapját. A hitelbank mihozzánk nem lőn részvéten, adott kölcsönt s pedig becsületes kamatra; de igen igen fényes biztosítékra. Kinek volt illyen biztosíték, a földbirtokosnak? Igen; de ez nem fénylik a hitelbank szemébe. A név igen sokat tesz eme furcsa világban. S így lőn, hogy néhány kereskedővé nőtt kézműveseink jó neve s látszólagos vagyona lőn elfogadva. Volt közbe-közbe kivétel is. (A hitel-intézetnek rendeltetése, mindenkifelett az ipar s kereskedelem gyámolítása.) Megjött a pénz, azaz, hogy még meg sem jött, már is utolsó fillérig el volt helyezve. A kereskedésben talán? Oh nem! kamatra. Sokan voltak, kik belátván a banknál tett hasztalan lépések siker-telenségét, várva várták a jó nevű Péter Pált. S ugy lőn, az új bankárok szépen megszánták a pénzhányban nyögőket s adtak nekik a kölcsönből kölcsönt, de ám a kamatból is lőn egy ollyan kamat, mellynek egy iparlovag is bókot vágna, hát még egy családos ember, kinek háztartása van. De a két- kedve fontolgatót rohanásra nógatja a pénzhány; s ő fölveszi a kölcsönt, mellytől a jó keresztyén ember háta borsódnai szokott. No már illy pénzt az ember nem hagyhat heverni; forgatni kell, a legjobb forgatás: vagy készen vagy áruba fektetve új kamatra adni. De mentsen Isten, hogy mi már egészen belesülyedtünk volna a pénzzavar árvizébe, melly igaz, hogy az ő mal-mát bámulatossan hajtja, de mi még nagyrészen csak bámolni s mégis kerülni tudjuk őt, a szegényt.

— Tisza-Abádszalókon, aprilis 21-én. A tiszaparti alvidék egyik leg-elhiresültebb s közkedveltebb félszázados derék kovácsmestere és tapasztalt baromrovosa, Simkovits Imre, az ottani ikerközség és messzire terjedő vidék nagy veszteségére, életének 74-ik esztendejében megszűnt élni.

A boldogult közszeretben részesült s róla egyszeremind az is megjegyzendő, hogy mint kiváló tanítómester, több mint száz tanítványt képezett ki és adott át a hazának. Megérdemli, hogy neve hírlapilag is megemlítes-sék, kívánjuk, hogy az elhunyt jeles szakértő mestert Sándor derék fiában feltalálhassuk.

J. A.
— (Az időjárás Pesten s a piaci viszonyok.) A por és szél, örökké csak por és szél. Alig emlékszünk olly szeles tavaszra, mint az idej. Pénteken estve esőnek akart eredni, nagyon szép borulatok tornyosultak össze, hullott is néhány csep, de a szél ismét széllyelverte a jótékony felhőt; azóta is foly-vást borong; de nem tud esőre válni; pedig ugyancsak szükség volna rá már, mert kivált a könnyebb földekről szomoruan mondja a hir, hogy nagyon meg vannak szagatva a vetések. A fekete földeken eddigelég még szép azok állása. A háboru-kitörés a bécsi piacon rögtön felrugtatta a gabona árát, s mint az árjegyzékek mutatják, a pesti piacot is maga után vont. Ez egyszeremind felszaporította a kelendőséget is. A hitelintézet 100,000 mérőt vásárlott össze államszükségre a hét folytán; a kereskedők 60,000 mérő körül vettek. Ár- és kelendőség-emelkedést tapasztalunk a zirnál és szalonnánál is. Helybeli zsir készletben 30 1/2 — 31 fton két hordóstól, szállításra 28 — 28 1/2 fton hordó nélkül; szalonna mázsája 24 1/2 — 25 ft., készlet kevés van, száraz táblás szép szalonna 27 — 29 fton is elkél. A füstölt hus és sonka is megélén-kült kelendőségnek örvend, lapoczka 25 — 26, sonka 27 — 28 fton kelvén. Szesznek szállításra 58 — 59 1/2 kr. ment fel foka hordóstól. Hasonlag a kere-sett czikkek közé kezd tartozni a nyers bőr is, miután a készített bőrnek árát is a hadszerelési szükséglet felvitte. A gyapjuval még most csesden áll a dolog, de illy körülmények közt annak áremelkedése sem maradhat el. (F.G.)

— Sorshuzás. A herczeg Clary-féle sorsjegyeknek egyszerre két huzása (a 11. és 12-ik) ment végbe april 30-án. A nyertes számok következők: 24713 szám nyer 15,000 fton, 35601 sz. ny. 12,000 fton; 100 fton nyernek a 3794, 4093, 4158, 5888, 5950, 7519, 7765, 8215, 10008, 14913, 15663, 17162, 17280, 17929, 19493, 21753, 22390, 23416, 25126, 28160, 31098, 31267, 32074, 32946, 34397, 35829, 35839, 36152, 36183, 36976, 37148, 37901, 39311, 41895 számok; a 11-ik huzásban 60 fton nyertek: 5368, 7673, 7734, 10842, 14606, 20140, 20794, 21048, 21409, 22535, 22877, 25735, 25761, 26666, 32642, 33291, 36511, 37593, 39258, 40310, és 40244. sz.; a 12-ik huzásban 60 fton nyertek: 2418, 5747, 7544, 12934, 14941, 22622, 27993, 30449, 31263, 31226, 32812, 32910, 34347, 35001, 35959, 36657, 36940, 37408, 37408, 37805, 40069, 40437. és 41412. számok.

— A gróf Keglevich-féle sorsjegyek május 2-án történt huzásánál a kö-vetkező számok nyertek: 65848 szám nyer 12,000 fton; 22654 szám nyer 1500 fton; 14537 és 14566 sz. ny. 500 fton; 31489, 40105 és 51736 sz. ny. 200 fton; 1506, 6433, 18544, 27954, 53331 sz. ny. 100 fton; 13195, 31423, 39915, 41071, 52003, 61807 sz. ny. 50 fton; 1382, 2352, 7532, 17688, 26540, 35989, 38847, 50959, 52765, 37513 sz. ny. 30 fton.

Levelezés.

Bécsi levél, máj. 4. (Ismét egy külföldi csodabogár dongása.) Ezen vajadásainak daczára is meddő időben, tiszta örömet gerjesztő jelenségekkel találkozni, annál jobban esik, miután azon feszültség, miben a küszöbön álló események tartják a kedélyeket, épen nem látszott volna kedvezőnek életrevaló, hazai eszmék megpendítésére s érdekeink öregbítésére. — Mig egyrészt K. és Fr. grófnők levelei az akademiához, mellyek a nagy szív és nagy elme mellett egyaránt tesznek fényes bizonyosságot, lelkesítenek és áldatják velünk a sorsot, melly a magyar nevet örökítő férfiak oldalán illy derék talpig magyar asszonyokat enged mintaképül szolgálni a sarjadéknak; másrészt azon igyekezet a külföldnek hazánkról tévhitét erélyesen visszautasítani, minden megfelelő módon homályos fogalmait deríteni, a legkellemesebben lepett meg. — Csakugyan ideje már, hogy a határokon túl is tisztában tekinthessenek ügyeinkbe s életünkbe, mert még itt Bécsben is, Magyarországtól csaknem puskaövényire, a legbadarabb a legsütletebb dolgokat hiszik s terjesztik felőlünk s az ugynevezett „magyar anekdoták“ mellyekben a mi rendesen komoly és értelmes hazánkfia a legkomikusabb szerepet játszsza, katekizmusául tekintetnek s lellemi fejlődésünknek; de — s ez szolgáljon megnyugtatónkra — a bécsi a magyar iránt a legmelegebb rokonszenvvel viseltetik. — Hanem ott künn, abban az alapos Németországban, hol csodadolgokat beszélnek „von den wilden Hunnen“ és az embereiben, földében egyaránt műveletlen „Pannoniáról“, a tudatlansághoz néha még egyéb is járul. — Ha Pröhle Henrik urat az utóbbival nem vádolhatom is, de Magyarországra irt hymnusában a „Gründlichkeit“ nem játszik nagy szerepet. Ez a jószívű professor ur megfoghatlan hevületben neki fohászkodik a magyarnak, s a legvirítóbb — legzöldebb magyarázatát adja annak, hogy őseink milly módon állítottak be a négy folyamtól áthatított országba. Legelől „a csigány hegedült“ s a kemény vitézek ugyancsak pusztították „a tokaji bort“; mire a pontyokban bővelkedő, hála az égnek már most a menyire annyira szabályozott Tisza partjaihoz értek, már ott volt a „scikos“ ki civilizálatlan vad ménen vágatott végig a pusztán s ha szerző hallotta volna hírét a kondorosi csárdának, egy ital „tokajira“ tán még meg is állítja ott. — E kitömní való csodabogarat a „deutsche Museumban“ fogtam mellynek szerkesztője Prutz Robert, e perczben magyar tárgyú drámát ír! — Praesint superiores! — Pröhle Henrik ur azonban a rim országában olly fölfedezést csinált, mellyért, mert itt megemlítem, kétségkívül köszönetre számolhatok:

„Womit die Speis' sie würzen, ist die Paprika.
Wohl schärfer als der Pfefferkorn aus Afrika.“

Bizony kár a mi sógorainknak olly nagyon sajnálkozni a francziák tudatlansága felett, mert utoljára is Magyarország olly dolog, *miről* jobban s *mire* kevésbé reflectálni a német philosophiának és nemzetgazdaszatnak nem ártott volna, ámbár köztünk is akadhat könnyen valaki, ki nagy hirtelen nem tudná megmondani területét a reusz-schleisz-kreutz-ebersdorf-leobensteini herczegségnek; így hát — quíttek vagyunk.

És e perczben, hol a bécsiek formális népvándorlás gyanánt áradnak ki a praterbe, a hig sör mellett jó izüket kaczagván azon a „zsidófaló Zsubrin“ kit dróton czibál a kalitkán belől egy szegény családanya, örömmel nézvé a Kreuzberg elefántja, hogy vág be egy ülőhelyében tizenkét prófuntot, nem kevésbé tapsolván Casanova emberutánzó frakkos és krinolinok majmainak és majomnöinek (kik a legkitanultabb kaczerással pusztit hánynak az uraknak), hasonló gyönyörűséggel tánczoltatván meg egy pár olcsó krajezarért azt a mormotéros savoyard fiut vagy meghallgatván azokat a Nápolykörnyéki szép arczu pásztorokat (inkább banditákhoz hasonlitanak) kik andalítón fujják sipjaikat stb., e perczben, hogy e sorokat írom, az érczkocza el is esett már stb. — de az nem az én dolgom . . .

K. T.

Egyveleg.

© (A lábmosás szertartása.) Zöld csütörtökön a bécsi várpalota nagy lovagtermében reggeli 9 órakor egybegyűlnek a birodalom nagyjai, a polgári, katonai és egyházi rendek képviselői, a nagyméltóságok, kamarások, asztalnokok, a testőrség és a Császár személyét környező egész kíséret. Az emelvényeken a minden osztályu nézők tömege. A terem hátszínében két hosszú asztal áll; mindegyike 12 egyén számára terítve és ezen terítékek mindegyike egy fakanál, villa és kés, ehhez egy ó-szerű zöld agyagkorsó és egy nagy czin serleg. 10 órakor a nagy ajtón 24 alak vezetetik be, kik mint önmozgonyok bólingatnak hófehér fejükkal: 12 férfi és 12 asszony. A középkori ruha, melly testüket fűdi, sajátzerű látványul szolgál. Miután a 12 öreg asszony a bal- és a 12 öreg férfi a jobb oldali asztalnál helyet foglalt, a kamarások pálczáikkal hármat koppantanak a padlatra, a testőrök kihúzzák kardjaikat; általános csend; minden szem a bejáratra fordul. Megjelenik a Császár, körülvéve herczegek és tábornagyoktól, a Császárné 12 hercegi hölgytől. A Császár az agg férfiakhoz, a Császárné az agg nőkhöz megy. Miután mindegyikkel néhány szót váltott, az asztalnokok és nemes apródok ételeket hoznak: egyszer-egyszer négy tálát egy fatálczán. A Császár sajátkezűleg fogja a tálakat és szolgál belőlük mindegyik öregnek. Miután a levest elköltötték, a Császár elszedi a tálakat és ismét az újabb ételből szolgál. Ez négyszer ismételtetik, miután minden szegény 14 tál étellel kínáltatik meg. A Császár ezt csaknem egészen maga végezi. Ebéd után az inasok mindegyik szegénynek fellábráról leoldják a sarut; egy fő-pap a szósékre lép és az evangéliumból egy idevonatkozó helyet olvas föl; más két előkelő pap a Császárnak egy arany mosdó medenczét nyújt át; a Feje-

delem letérdepel és a 12 férfi mindegyikének meztlen lábát megmossa, megtörli, — és lehajlott fővel megcsókolja. A másik oldalon a Császárné hasonlóképp cselekszik, de csak egy öreg asszonynál, mert kíséretének mindegyik hölgye ugyanazt teszi egy-egy aggnőnél. Miután a szertartásnak vége van, a Császár és Császárné az öregek mindegyikének nyakába egy erszényt akaszt 30 ezüst garassal; barátságosan köszönnek és — elhagyják a termet.

(B. P. H.)

+ (Szerbiában új nemzeti ünnepet alapítottak.) Ugyanis a tanács a „P. N. szerint közelebb azt a határozatot hozta, hogy virágvasárnapja ezentul egész Szerbiában nemzeti ünnepként tartassék meg, annak emlékére, mert Milos herczeg 1815-ben e napon tüzte ki a szabadság zászlóját, melly alkalommal az összesereglett népet e szavakkal üdvözlé: „Ime! köztetek vagyok én, s ha kívánjátok, legyen háborunk is a törökökkel.“ E naptól megkezdődtek a csatározások, mellyeknek végeredménye: Szerbia jelen állapotának kivivása lett.

+ (Tripolisból) írják — mondja a „K. K.“ — hogy az egész város a több héten át folyvást tartott esőzés és zápor következtében összeomlott, s most úgy néz ki, mint egy földrengés által halomra döntött város. Bizony, ha nyomtatásban nem olvastuk volna, el sem is hinnők!

— (Északamerikai szövetséges államok és a könyvkereskedés.) „Ama tiszteletdíjak, mellyeket az északamerikai szövetséges államokban a kiadók az íróknak fizetnek, némiképp mértékül szolgálhatnak, mennyire elterjedt a könyvkereskedés a „Yankeek“ hazájában. Így egyebek közt a dr. Kane családja, utazási munkájaért hatvan ezer dollart kapott, ugyanannyi eladott példányért.“ Lippincourt és társa című firmája Philadelphíában az igen elterjedt gyógyszer-tári könyv szerkesztőinek „Wood és Bache“ tudoroknak nyolcvan ezer, s Little, Brown és társa Bostonban ama híres jogász Story munkáiért kétszáz ezer dollart fizettek. Nevezetesen a tanodai könyvekért a tiszteletdíjak igen jelentékenyek. Például Sanders kap az ő igen elterjedt „olvasókönyveit“ harmincz ezer, és Thomson számtani könyveit tizen dollárt évenként. Ezen könyveknek kelete felette nagy; Sanders munkáiból az 1855-diki év első felében kétszáznegyvennégy ezer példány s Thomsonéiból ugyan amaz időközben harmincznyolcz ezer ötszáz példány kelt el. Hogy pedig a tudományos munkák kiadása Amerikában mennyire támogatatik, abból is látható, hogy Agassiz a „Contributions to the Natural History of the United States of America“ című munkájára, melly tiz kötetben (minden kötet tizenkét dollár, tehát az egész 120 dollárba kerül), kétezeröttszáz előfizetőre talált. Még a tudós Németországban is illyenemű munkára alig akadhatnak 250 vevőre. Ezen számok jobban mutatják mint akármí más, hogy a Yankee az irodalom irányában is majdnem tulszárnyalta európai rokonát Brithonban, a hol mindazáltal a könyvkereskedés szintén szép eredményeket mutat.“ — Mit mondanak ehhez Sosiusaink, Maecenasaink, hát íróink?

+ (Kölnben egy ittas ember) addig addig tántorgott hazafelé, míg végre észrevétlenül a vaspályáig ért; ott aztán szépen lefeküdt a két sínvonat közé, s a mint illik, elaludt. A vonat pedig, a mint illik, nemsokára utnak indult, s az ittas alvó fölött valamennyi kocsit átrobogott, a nélkül hogy egyéb baja történt volna, minthogy a surlódás következtében vagy két hüvelyknyi sebet kapott. A szerencsés ember, a mint illik, csak másnap, midőn kijőzött, tudta meg a rettenetes történetet.

△ (A kuka [süketnéma] betűszedők.) Zablagen városban, a Würtembergi királyságban, egy nyomdász 16 kukát a betűszedésre tanított be, kik folytonosan szorgalommal s igen jól dolgoznak. A király a nyomdászt ebbeli emberbaráti fáradozásáért aranyéremmel jutalmazta meg.

+ (Európa és China ellentétes szokásai.) Tudjuk, hogy China műveltsége, azon szigorú elzárkózottság miatt, melly ott a legujabb időkig uralkodott, s részben még napjainkban és fennál, az európaiatól egészen független és saját irányban fejlődött. Hogy ennél fogva a chinai szokások mennyire eltérnek az európaiaktól, arra nézve egy hittérítő iratai nyomán legyen szabad néhány chinai szokást az európaiakkal összehasonlítva felhozni, mellyek tökéletes ellentéteket tünnek föl: Európában az írás baloldaltól kezdve jobb felé tart, míg Chinában épen megfordítva áll a dolog. Európában, ha melegünk van, azt hűsítő italokkal enyhítjük, Chinában minél nagyobb a meleg, annál forróbban iszszák a théát. Nálunk a kitünőbb hely a jobb oldal, Chinában a bal. Az európai orvos megtiltja betegének az evést, ellenben a chinai orvos épen megparancsolja azt. Az európai tisztelete jeleül kalapját leveszi, míg a chinai fedett fővel fejezi ki tiszteletét. Európában a gyászszin fekete, Chinában fehér. Európai tanodákban a gyermekeknek hallgatni kell, Chinában pedig fönnhangon tanulják leczkélőket. Az európai borzadva gondol a halálra, míg a chinai örömet talál abban; sőt jóbarátok és rokonok tiszteletök jeleül koporsót küldenek egymásnak ajándékba, mit aztán becses emlékül őriznek, s mint fényüzési czikket mutogatják. Európában a halottakat legfőlebb pár nap alatt eltakarítják, a chinai pedig házában tartja halottját, míg csak lehet. Maga a „mennyei birodalom“ császára is örömmel gondol a halálra, s mihelyt a trónörökös megszületik, palotája alatt saját sírját azonnal megásatja, koporsóját pedig, mint mondják, mindenütt maga után viteti.

+ (Mikrophotographia.) Egy angol lap következő érdekes fölfedezésről tudósít: Nem rég két kis üvegdarabkát mutattak nekem, mellyeknek közepén szemem nagy megerőtetése után egy körülbelül, $\frac{1}{16}$ hüvelyk átmérőjű foltocskát fedeztem föl, melly emberfejhez hasonlított; a másik üvegen az $\frac{1}{8}$ hüvelyk átmérőjű folt semmihez sem hasonlított. Midőn az első üvegdarabkát a világosság felé tartám, s egy erősen nagyító üvegen át megnéztem, egy tökéletes kivitelű arczképet ismertem föl rajta, a másik üvegen pedig egy öt személyből álló arczképcsoportozatot. Mire nem lehetne használni a

fényrajzolás ezen módját? Például háboru idejében a legterjedelmesebb rendeletek valami gombban, vagy iróntartó fejében elférnének, és a tábornoknak vagy hadügyminiszternek csak nagyító üvegre lenne szüksége, hogy a rendeletek tartalmával megismerkedhessenek; e mellett a kémek fölhatalosításától és az emberek fölkasztatásától megkímélhetné magát. Illy módon egy áladalom minden levéltárai burnótszelenczébe volnának szoríthatók. Ha ezen művészetet Omar idejében ismerték volna, az alexandriai könyvtár földulatása nem volna pótolhatlan veszteség.

+ (Az asszonyi tejet Teheranban) a persa sakk orvosának tudósítása szerint úgy árulják, mint a tehéntejet — meszelyenkint. Elaggott, elgyengült emberek és nehéz betegségből felüdülnék ott 150 drachma anyatejet isznak naponként. Főleg a mellbetegségből felüdülnék a legkétségtelenebb sikerét tapasztalták.

Színházi napló.

Péntek, április 29. „Gauthier Margit.“ Dráma 5 felv. Gutschow után fordította Bulyovszkyné.

Szombat, április 30. Stighelli urnak, a barcellonai olasz opera első tenoristájának első fellépése: „Lucia.“ Opera 3 felv. Donizettitől. Mariottitól annyira megijedt a közönség, hogy csupa előítéletből Stighelli urtól sem várt sokat, mit eléggé tanusít az, hogy nem tódult oly nagy számmal a színházba, mint a vendégművész megérdemelte volna. Stighelli ur hangja, éneke igen szép, s a művészi nevet tökéletesen megérdemli. A közönség több ízben zajosan hívta elő.

Varárnap, május 1. „Mikulás.“ Eredeti népszínmű 4 szakaszban, dalokkal és táncszal. Egy novella-törredék felhasználásával írta Benkő K.

Hétfő, május 2. Feleki javára, először: „Hamupipőke.“ Színmű 5 felv. Barrière után fordította Feleki. A jutalmazottat a nem nagyszámu közönség élénk tapsokkal fogadta, s jeles játékát többször méltányolta. Az új darab olyan, mint legnagyobb része fordított francia darabjainknak, a pillanat igényeinek megfelelnek, s eléggé mulatságosan töltenek be egy estét. A közönség most is jól mulatott.

Kedd, május 3. „Hunyady László“ Eredeti opera 4 szakaszban. Erkel Ferencztől.

Szerda, május 4. Másodszor: „Róma leánya.“ Eredeti dráma 4 felv. Irta Hegedus Lajos.

Csütörtök, május 5. „Nóm meghalt.“ Vigjáték 3 felv. Kövér Lajostól.

Szerkesztői mondanivaló.

4458. Vidéki t. tudósítóinkat kérjük, legyenek türelemmel, ha közléseik, melyek nincsenek épen szorosan időhöz kötve, kissé későn s talán rövidítve jelennek meg lapjainkban. A P. U.-ban, melynek hasábjain szoktak leginkább megjelenni vidéki tudósításaink, mindig több s közérdekűbb közlemények foglalják a tért. Azon kell törekednünk, hogy közönségünk folytonosan értesülve legyen, a mindig komolyabbá váló világhelyzet viszonyairól, eseményeiről. Lesz azonban módunk, hogy másnemű igényeknek is megfelelhessünk ezután is.

4459. Debreczen. N. L. A lapok rendszeresen küldettek. Ujabb időben ismét gyakrabban találkozunk panaszokkal, lapjaink (különösen a P. U.) egyes számainak elikkasztása miatt. Még mindig vannak emberek nálunk, a kik örömet olvasnak, de a máséból, bár mikép férjenek is hozzá. Bár felesleges példányokat nem nagy számmal nyomathatunk, kiadóhivatalunk mégis örömet pótolja a hiányokat, a midőn még pótolhatja. Ezt tette jelenleg is. Baráti kézszorításunkat!

4460. Oroshaza. S. M. Nem dobtuk félre ön szakértő sorait; de csak annyit mondhatunk, hogy ama tudósítást valóban úgy közölték a külföldi lapok, mint nálunk meg vala írva. Hiszen épen azért „csodaszekrény“ a neve annak a valaminek, hogy rajta még az asztalosmester is elcsodálkozzék.

4461. S.-A.-Ujhely. T. Zs. Becses levele folytán a dolog tisztán áll előttünk. A derék szinigazgató, Hetényit nem érheti vád, hogy Egressyt nem léptette fel Eperjesen. Az egyik fél megtette a meghívást, a másik fél elfogadta — de nem kettőjökön mult, hogy a szándékot tett nem követte. Egressynek Eperjesen föllépnie nem lehetett. — Az eperjesi levelező ellen szőrt egyéb villámok bizvást elmaradhatnak most, midőn úgy is eléggé hangosan zeng az ég másutt. Ok nélkül gyujtogatna ön velök.

4462. Eperjes. Y. Ön azt állítja, hogy E. engedélyvel birt, bár hol a hazában fölléphetni, tehát méltán várhatták az eperjesiek, hogy Hetényi alkalmat nyújtand a nemzeti színház első rangu tagjának, az ottani színpadon is megjelenhetni. Be fogja ön látni, hogy e tárgy felett vitatkozni, vagy azt tovább leszegetni nem lehet. Most ime ott jár a felföldön E. G. s a mulasztás egy vagy más uton könnyen lesz pótolható.

4463. y-s. Lyon. A háborus idők tehát már éreztetik velünk sulyokat s legelőször is, akarata, ohajtása ellenére, önt törlik ki régi előfizetőink sorából. Lapjaink számainak gyakori elmaradása méltán bosszantó lehet önre nézve, de mi ennek alapját nem érthetjük s nem képzeltetjük, hogy a francia rendőség, melynek védszárnyai alatt él ön, épen a Vasárnapi Ujságot tartsa szükségesnek utjában megakasztani. Az ajánlott cikkeket kérjük. Az év végeig szóló előfizetési összeget vettük, s utasítás szerint küldjük a lapot.

4464. Csorna J.-i. T. — A 6. számban közölt adoma senki ellen sem volt intézve, következésképen senki sem vehette magára Örvendünk ön sorai után, hogy az alapjál szolgáló esemény még szebb színben állítja elő a dolgot.

4465. Tetellen P. Zs. — Közlés esetére figyelemmel leszünk a kívánt változtatásra.

4466. Főcsuth L. L. — A cikket várja a közöltetést.

4467. Szántó B. L. — A kívánt művet ez év folyamában igértük közölni; szavunkat be is váltandjuk. Még most csak az első évfolyam mult el.

4468. Eger. T. S. — Legelőször egy nyomtatott ivre terjedhet.

Nyilt tér. *)

Öszinte kérés. Alulírott még 1857-ik évben egy program által, mely b. Prónay Gábor, Siebenfreund és Kunig József urak által volt alájegyezve, és

*) E rovatban közölt cikkekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a Szerk.

+ (Fog-kereskedés.) A déli tenger szigeteinek lakói különösen híresek arról, hogy a természet által valószínűs gyöngyfogakkal vannak megáldva. Az európaiak természetesen még ezt is hasznukra fordítják. Nevezetesen az angolok pálinka, csemegék, s különféle haszontalan csecsebecék ajándékozásával ráveszik e szánandó embertársaikat, hogy szép fehér fogaitak huzassák ki, miket aztán Európában kereskedelmi cikké tesznek. Elég embertelenség biz az.

+ (Es is eredeti adoma) Rheimsban nem rég egy új vigjátékot adtak, melynek szerzője nem volt megnevezve. A közönség előadás alatt zajosan követelte a szerző megnevezését, mire a rendező előlépve következő jelentést tett: „Van szerencsem jelenteni a tisztelt publikumnak, hogy a szerző Meyer Achil ur megnevezés nélkül kíván maradni.“ Azt mondják, hogy az a baklövés (vagy talán csak tréfa) roppant kacaját idézett elő.

a baromi-nemesítést és terjesztést lett volna egyesületileg terjesztendő, és az irt célból összejövételre 1857-iki június 9-ről azon évi augusztus 23-a, d. e. 9 órát tűzte ki határidőül; a részvételre felhivatván, sőt egy aláírási ívvel is megtiszteltetvén, — sikerült tizenhárom aláíró, s ezek között hét alapító-tagot megnyernem, és Hutirai Lukácsy Sándor ur kezeihez, külön nyugták szerint 78, azaz hetvennyolcz bankjegy-forintot, lefizetnem.

Azonban, miután majd két évi várakozás és tudakozás után sem adhatok a sürgető előfizetőknek felvilágosítást a kérdésben forgó egylet sorsáról, tisztelettel kérem a t. cz. urakat, a körülírt kérdés mielőbbi kiderítéseért. — A 42. sz. aláírási ívvel megtisztelt gyűjtő.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. napár	Gör.-oros napár	Nap- kelet nyug.		Izraelit. napár	Hold- kelet nyug.	
			o.	p.		o.	p.
Május			April (ó)		Igar R.		
8 Vasárnap	B 2 Mih. jel.	B 2 Miser	26 D 2 Vaz.	4 35 7 18	4 Nikan.	9 20 0 37	
9 Hétfő	Naz. Gergely	Gergely	27 Simon p.	4 34 7 19	5 (elk. b.)	10 43 1 9	
10 Kedd	Antonin	Izaiás	28 Jázon	4 33 7 20	6 B. h. a.	0 4 1 33	
11 Szerda	Ven. Fel. v.	Mamert	29 9 vértanu	4 31 7 21	7 Temp.	1 23 1 52	
12 Csütört.	Ivó. Coelest.	Pongr.	30 Jakab	4 29 7 23	8 Bójt	2 40 2 16	
13 Péntek	Bernardin p.	Szervác	1 Május	4 27 7 25	9 Noe	3 56 2 28	
14 Szomb.	Szilárd Vái.	Justa. C.	2 N. Athán.	4 27 7 25	10 S. 3 P.	5 13 2 46	

Holdnegyed: ☾ Első negyed 9-én 6 óra 15 perczkor délután.

— Sajtóhiba-igazítás. Lapjaink közelebbi egy pár számába, a szerkesztőségi személyzet körül fölmerült némi ideiglenes változás következtében, számosabb sajtóhiba oszlott be, melyek kiigazítását az olvasó szíveségére kell bízunk. Így többi között a V. U. 17. számában rajzban is bemutatott szibbasztó rája latin neve nem porpedo (mint ott többször előkerül), hanem: torpedó. — Ugyanott Thurzó György nádor temetési szertartásának közlöje nem Szent-Istváni, hanem Szentiványi Márton stb. Szerk.

TARTALOM.

Ferenczy István (arczkép). Berecz Károly. — Hit. Sal Ferencz. — Buda ostroma s bevétele 1541. Pauler Gyula. — Szepes vára (képpel). K-ly J. — Tiz nap a legborzasztóbb helyzetben (képpel). — Miként és miért kell népiunkt olvasásra szoktatni (vége). Bonyhai Benjámin. — Tárház: Kakas Márton a színházban. — Egy magyar ifju tengerérsi szenvedélye. — Hatvan óráig a föld alatt. — A daruvári fürdő gyógyhatása. — Irodalom és művészet. Ipar, gazdaság, kereskedés. Közintézetek, egyletek. Balesetek, elemi csapások. Jótékonyaságok. Mi újság? Levelezés: Bécsi levél. Egyveleg. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Nyilt tér. Heti napár.

— A Politikai Ujdonságok 18. számának főtartalma: Császári nyilatkozat. Népeimhez. — Magyarország hű lakosaihoz. Legelsőbbleg jóváhagyott elvek a szabadcsapatoknak Magyarországon föllállítása tárgyában. A francia-orosz szövetség hire. Heti krónika. Gróf Buol körjegyzéke. Vidéki közlemények: Tisza-Füred. Rendes rovatok.

Előfizetési felhívás

VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK

két havi, azaz: május—június s nyolczhavi, azaz: május—decemberi folyamára.

Előfizetési feltételek:

(VASÁRNAPI UJSÁG a POLITIKAI UJDONSÁGOKKAL együtt.)

Két hónapra (május—júniusra) 1 ft. 50 kr. ujpénz.
Nyolcz hónapra (május—decemberre) 6 „ — „

Külön előfizetés a Politikai Ujdonságokra:

Május—december 3 ft. ujpénz.

☞ Minden tíz előfizetett példányra egy tiszteletpéldány. — A pénzes-levelek bérmentes küldése kéretik.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala
(Pest, egyetem-utca 4. szám.)

Felelős szerkesztő: Pákh Albert (lak. uri-utca 12. sz.)